

STRATEGIE VOOR HET BEHEER VAN DE HONDENPOPULATIE IN HET BRUSSELS GEWEST

“Voor een harmonieuze en respectvolle integratie van de hond in onze samenleving”

INLEIDING

Honden zijn sociale dieren die heel dicht bij de mens staan. Volgens de DogID-database tellen de Brusselse gezinnen momenteel zowat 90.000 honden. Samen met katten zijn honden de populairste gezelschapsdieren.

De laatste jaren is de plek van het dier binnen onze samenleving geëvolueerd net zoals de evolutie van de wetenschappelijke kennis zodat dit een belangrijk item is geworden voor burgers die ertoe willen bijdragen een samenleving op te bouwen die meer rekening houdt met levende wezens. De relatie tussen de hond en de mens is in de loop der tijden ook veranderd. Honden werden vroeger beschouwd als nutsdieren, maar vandaag zijn het volwaardige gezinsleden geworden.

De band tussen mens en dier brengt veel voordelen met zich mee voor allebei. Alleen al door hun aanwezigheid kunnen honden een positieve invloed hebben op het fysieke (hartritmerегeling, aansporing om naar buiten te gaan of aan lichaamsbeweging te doen), mentale (gezelschap, troost) en sociale welzijn (bevordert het contact met anderen) van mensen. Door een hond aan te schaffen, verbindt de verantwoordelijke zich ertoe hem een leven te geven dat recht doet aan zijn noden en belangen. Wanneer het dierenwelzijn in acht genomen wordt, ontstaat een vertrouwensband en een verstandhouding tussen deze twee partijen.

Honden kunnen eveneens diensten verlenen aan de mens. Op deze manier kunnen werk- en assistentiehonden echte bondgenoten zijn in het kader van het werk van de ordediensten of bij de begeleiding en emancipatie van mensen met een beperking of een ziekte.

De positieve band tussen de hond en de mens moet noodzakelijkerwijze gepaard gaan met de verplichting en de verantwoordelijkheden in verband met de aandacht voor de eigen noden van de hond die variëren in functie van zijn ras, zijn leeftijd, zijn gedrag en zijn gezondheidstoestand. Het is dus van belang voor elke verantwoordelijke van een hond de verantwoordelijkheden en verplichtingen in verband met de opvang van zo'n dier correct te begrijpen om hem een gezond en gelukkig leven te waarborgen.

Honden zijn levende wezens met gevoeligheid en sentiëntie, dit betekent dat naast hun vermogen om te lijden, dat wetenschappelijk niet meer bewezen moet worden, honden emoties voelen en hun omgeving en levenservaringen subjectief waarnemen waarbij ze de voorkeur geven aan positieve ervaringen. Net zoals mensen zijn ze op zoek naar een persoonlijke positieve ontwikkeling van hun vaardigheden.

Vrij in een huis leven, waardoor er een vrije keuze aan activiteiten mogelijk is, is de ideale manier om een hond te houden. Hij moet de mogelijkheid hebben om zich een- tot tweemaal per dag uit te leven en heeft dagelijks interactie en activiteiten nodig met mensen¹ en soortgenoten indien deze geen tekenen van agressiviteit of angst vertonen². De bijzondere omstandigheden die gepaard gaan met het

¹ Advies van de werkgroep “honden” van de Brusselse Raad voor dierenwelzijn van 29 maart 2019 betreffende de minimumnormen voor het houden van honden bij particulieren en in opvanggezinnen.

² Dogs (Canis Familiaris) in Companion Animal Care and Welfare: The UFAW Companion Animal Handbook, 1e uitg., Universities Federation for Animal Welfare, 2019, p.91.

stedelijke karakter en de hoge bevolkingsdichtheid van het Brussels Gewest zijn elementen waarmee zowel de (potentiële) hondenbezitters als de overheid rekening moeten houden.

De socialisatie van honden is een belangrijke factor om rekening mee te houden om het risico op agressie en angst te verminderen. De meest gevoelige periode voor het socialiseren van honden is op jonge leeftijd, maar er moet ook speciale aandacht worden besteed aan oudere honden die van eigenaar en/of leefomgeving veranderen.

Naar schatting 7% van de Brusselse bevolking heeft een hond. Het is dus de verantwoordelijkheid van de overheid om het houden van deze honden te reguleren en hun welzijn te beschermen. Dit moet met name worden bereikt door het aannemen van wetgeving die gericht is op de bescherming van dieren en hun welzijn. Het is ook de verantwoordelijkheid van de overheid om na te denken over het beheer van het groeiende aantal honden in de stad. Gezien de krimpende ruimte als gevolg van de verstedelijking en gezien de noodzaak en de wens om tegemoet te komen aan de ethologische behoeften van honden, is het namelijk de plicht van de overheid om haar prioritaire actiepunten af te stemmen op deze tweeledige realiteit.

De geldende wetgeving biedt reeds waarborgen om het welzijn van honden te beschermen, maar er is een herziening van de wetgeving nodig om de minimumnormen om een dier te houden te preciseren en te versterken. Volgens de resultaten van de enquête "Geef ons uw stem" die in 2021 werd georganiseerd, meent 84% van de respondenten dat het Brussels Gewest haar wetgeving op het vlak van dierenwelzijn nog kan verbeteren, wat dan ook de beslissing van de Regering bevestigt om de wetgeving met betrekking tot de dierenbescherming en het dierenwelzijn te hervormen. Heden hebben de meeste klachten (42% van de klachten geregistreerd in 2023) inzake verwaarlozing of dierenmishandeling in Brussel betrekking op feiten die werden gepleegd op honden.³

Teneinde zijn basisbehoeften in acht te nemen, moet de hond aangepaste voeding, tijd om in veiligheid te rusten en bewegingsvrijheid om zijn omgeving te verkennen, krijgen. Er moet eveneens rekening gehouden worden met zijn nood zich te ontlasten, wat meestal buiten gebeurt. Om op een passende manier aan deze behoeften te voldoen, is de Regering vastbesloten om een beleid voor het beheer van de hondenpopulatie uit te stippelen dat verschillende thema's behandelt zoals de bewustmaking van de behoeften van dieren en de verantwoordelijkheid van de hondenbezitters om aan deze behoeften te voldoen in een soms beperkende stedelijke omgeving, de bestrijding van het achterlaten en slecht behandelen, de passende omstandigheden om dieren te houden, de fokmethodes, het voorkomen van beten en andere conflicten met andere gebruikers van openbare ruimten, maar eveneens de terbeschikkingstelling van voldoende kwaliteitsvolle vrijloop- en wandelruimtes rekening houdend met de impact van honden op de biodiversiteit.

De hond is een volwaardige speler geworden van het dagelijkse stadsleven omdat hij een katalysator is van sociale banden die bijzonder belangrijk zijn voor geïsoleerde mensen, een tegengif is voor stadsstress en fysieke activiteiten bevordert. De aanwezigheid van honden in de stad zorgt dus voor heel wat weldaden zowel op fysiek als op psychologisch vlak.

³ Beheerrapport van het departement dierenwelzijn van Leefmilieu Brussel, 2023.

WAAROM EEN STRATEGIE?

In de volgende jaren zal er een beheerplan voor de hondenpopulatie in het Brussels Gewest worden opgesteld na de goedkeuring van het toekomstige Brusselse Wetboek voor Dierenwelzijn. Dit plan en de nieuwe maatregelen die door de hervorming van de wetgeving voorzien zijn, zullen kunnen waarborgen dat honden beter beschermd worden en dat er een antwoord gevonden wordt voor bepaalde huidige bezorgdheden over het beheer van deze dieren.

Het doel van deze Strategie bestaat in het schetsen van een toekomstig beheersplan voor honden dat, naast het versterken van eerdere verwezenlijkingen, specifieke acties en de bijbehorende budgettaire middelen zal kunnen vaststellen. Deze Strategie wordt ter advies voorgelegd aan de Brusselse Raad voor Dierenwelzijn, de Brusselse Hoge Raad voor Natuurbehoud, de Stichting Zoniënwoud, de Milieuraad, Brupartners, Brulocalis, de Koninklijke Maatschappij Sint-Hubertus, de werkgroep BALEN en de Raad voor Personen met een Handicap, gezien het verband tussen het onderwerp en de belangen van de hierboven vermelde actoren. Alle andere samenwerkingsmogelijkheden voorafgaand aan het opstellen van het beheerplan zullen worden aangegrepen om de inhoud transversaal te maken en de doelstellingen te delen.

Ondertussen kunnen de maatregelen die door de Strategie voor het beheer van de hondenpopulatie gesuggereerd worden volledig vrijwillig ingevoerd worden, aangezien ze in dit stadium niet bindend zijn.

De studie “Honden in de Brusselse openbare ruimte” die door Leefmilieu Brussel in 2017 werd besteld, behandelt een reeks aanbevelingen voor de overheid om op een passende manier rekening te houden met de noden van de honden in het verstedelijkte Brusselse landschap. Deze studie vond echter geen wetgevende of politieke weerklank tijdens de vorige legislatuur. De inleiding van de studie identificeert twee hefboomen om de kwestie van de honden in publieke ruimten te behandelen: het gaat enerzijds om handelingen van de overheid in termen van inrichting, wetgeving en sensibilisering en anderzijds om verantwoordelijke van honden die hun verantwoordelijkheid moeten opnemen.

Het onderzoek “AWI-BRU”, dat door Leefmilieu Brussel in samenwerking met de Universiteit Gent werd uitgevoerd, heeft ervoor gezorgd dat de gemeenten en de lokale politiezones samengebracht konden worden in verband met kwesties over dierenwelzijn. Het thema over honden in de openbare ruimte heeft aanleiding gegeven tot de oprichting van een werkgroep die te ontwikkelen denkpluizen voor collectieve initiatieven voor het lokale niveau voorstelt. Het AWI-BRU-project 2022-2024 wordt op het moment van schrijven nog steeds uitgevoerd. Daarin wordt gewerkt aan punten die in deze strategie zijn opgenomen. De eindconclusies worden eind 2024 gepubliceerd en zullen nuttige input leveren voor een toekomstig plan voor het beheer van honden.

De Strategie bepaalt de doelstellingen in het streven naar een harmonieuze integratie van de hond in onze samenleving en is gericht op het tegemoetkomen aan de nood om de belangen van de hond te beschermen met respect voor de behoeften en belangen van de hele Brusselse bevolking, zowel mens als dier.

DOELSTELLINGEN

1. HOUDEN VAN DIEREN MET NALEVING VAN HET DIERENWELZIJN

Zoals hierboven werd aangehaald, telt het Brussels Gewest meer dan 90.000 honden die in de DogID-database zijn ingeschreven. Naar schatting is dit aantal sinds 2019 met duizend toegenomen. Hun groeiende populariteit betekent echter niet dat systematisch rekening gehouden wordt met alle verplichtingen die de verantwoordelijken hebben, teneinde de noden van de hond in acht te nemen en hem correct te integreren in enerzijds zijn thuis en anderzijds de openbare ruimte.

Het is essentieel dat de verantwoordelijken van dieren de fundamentele behoeften van hun dier kennen om hun een aangepast levenskader voor te stellen. Een dier is geen voorwerp maar een gevoelig en gewaarwordend dier waarvan de belangen en de fysieke integriteit door de Brusselse wetgeving beschermd worden. De strijd tegen handelingen van verwaarlozing en mishandeling moet een prioriteit blijven voor het Brusselse beleid door met name de inspanningen op het vlak van preventie hoger op te voeren.

DOELSTELLING 1.1. DE NALEVING VAN DE VERPLICHTING TOT IDENTIFICATIE EN REGISTRATIE VAN HONDEN VERZEKEREN

1.1.1. De burgers informeren over de verplichting tot identificatie en registratie.

1.1.2. De burgers sensibiliseren voor het updaten van hun gegevens in de databank.

1.1.3. De Europese initiatieven ondersteunen om de traceerbaarheid van honden en katten te verzekeren.

1.1.4. Het beheer van verloren, gewonde, dolende en overleden honden op de openbare weg verbeteren.

1.1.5. De opvolging van de niet-naleving van de verplichtingen in verband met de identificatie en de registratie van honden versterken.

1.1.6. Een gewestelijk debat op gang brengen over het bestaan van een vergunning voor het houden van honden

Sinds 1 september 1998 moeten alle honden geïdentificeerd en geregistreerd worden. De identificatie van een hond gebeurt door een dierenarts via de invoering van een elektronische chip in zijn hals. De identificatie wordt gevolgd door de registratie van de hond door de dierenarts in de DogID-database die gemeenschappelijk is voor de drie gewesten.

Deze procedure zorgt er jaarlijks voor dat een groot aantal verloren gelopen honden zijn verantwoordelijke kan terugvinden, en dat aldus het aantal honden dat door asielen moet worden opgevangen, beperkt kan worden. Zij maakt het eveneens mogelijk hun traceerbaarheid te waarborgen en de daders van trafieken te identificeren, maar ook de naleving van de wetgeving inzake dierenwelzijn te controleren.

De gegevens moeten bijgewerkt worden wanneer de verantwoordelijke wijzigt of verhuist. Wanneer de hond overlijdt, waarschuwt de verantwoordelijke eveneens het platform.

De niet-naleving van deze verplichting stelt de in gebreke gebleven verantwoordelijke bloot aan sancties. Er wordt momenteel een administratieve schikking voorgesteld wanneer deze verplichting overtreden wordt, waarbij het doel voornamelijk is om de toestand te regulariseren.

Er werden hierover reeds sensibiliseringscampagnes georganiseerd door de overheid, waarbij de laatste campagne dateert van 2022. Het is evenwel van belang om de bevolking te blijven sensibiliseren en informeren via innovatieve campagnes of via de professionals uit de sector (zoals de asielen en de fokkerijen), waaraan verplichtingen tot (voorafgaande) voorlichting onder verschillende vormen kunnen worden opgelegd.

De met de DogID-databank verzamelde gegevens zijn van onschatbare waarde voor het analyseren van trends in de hondenpopulatie in het Brussels Gewest. De gegevens zouden echter kunnen worden verfijnd door ze te vergelijken met andere bronnen. Er zou kunnen worden samengewerkt met het BISA om de statistieken op hun site te publiceren en bepaalde gegevens te analyseren. Dit zou het met name mogelijk maken om de doeltreffendheid en de naleving van de identificatieplicht van honden te beoordelen.

De gemeenten zijn verantwoordelijk voor het beheer van achtergelaten, verloren, gewonde, dolende of overleden dieren op hun grondgebied. De verplichte identificatie zorgt ervoor dat de gemeentelijke overheid die een hond ten laste neemt als gevolg van de hierboven genoemde omstandigheden, zijn verantwoordelijke sneller kan contacteren om hem te waarschuwen over de situatie van zijn dier. Om de opvolging van dieren die gevonden worden op de openbare weg, te verbeteren, is het op elkaar afstemmen van de gemeentelijke procedures uiterst gewenst. Een permanent beheer van deze dieren moet gewaarborgd worden door de gemeenten die informatie in verband met de tenlasteneming van dieren ter beschikking van het publiek stellen. De oprichting van een gewestelijk platform, beheerd door de administratie belast met dierenwelzijn, dat de signaleringen van dieren centraliseert en dat aangevuld wordt door met name de gemeentelijke overheid, zou eveneens een troef zijn teneinde de zoektocht om het dier aan zijn verantwoordelijke te linken, te vergemakkelijken. Het zou relevant zijn om de gemeente te responsabiliseren over het feit dat ze de verantwoordelijke van de dood aangetroffen of aan zijn verwondingen overleden hond systematisch inlicht, wanneer het dier overeenkomstig de wetgeving geïdentificeerd werd.

De Europese Commissie heeft eind 2023 een voorstel tot verordening neergelegd met betrekking tot de traceerbaarheid van honden en katten in de Europese Unie. België is op dit vlak reeds ver gevorderd aangezien de identificatieplicht van honden reeds werd ingevoerd, maar het is essentieel om deze supranationale initiatieven te ondersteunen om de traceerbaarheid te verzekeren van deze dieren die als koopwaar vrij circuleren op het grondgebied van de Unie.

Er moet worden nagedacht over de mogelijkheid om een vergunning voor het houden van honden in te voeren. Het doel van dit instrument is ervoor te zorgen dat het dier goed wordt verzorgd door de toekomstige eigenaar, die aan bepaalde voorwaarden moet voldoen. Deze voorwaarden kunnen bijvoorbeeld een voorafgaande opleiding of een verplichting tot het volgen van lessen hondentraining met het geadopteerde dier omvatten. Het doel van de vergunning is om de bewustwording te vergroten en verantwoordelijken op te leiden (behoeften van de hond, preventie van hondenbeten, interpretatie van het gedrag, ...), maar het moet het voor de bevoegde autoriteiten ook makkelijker en effectiever maken om te controleren op overtredingen van de wetgeving op het gebied van dierenwelzijn. Er zou ook samenwerking met het Waals Gewest kunnen worden gezocht om feedback van dit gewest te krijgen over de implementatie van zijn vergunning.

DOELSTELLING 1.2. DE STRIJD TEGEN HET ACHTERLATEN VAN HONDEN VOORTZETTEN

1.2.1. Verantwoorde aankopen en adopties aanmoedigen

1.2.2. De burgers bewust maken van de noodzaak om een dierenarts te raadplegen vooraleer ze een dier kopen of aanschaffen.

1.2.3. De verspreiding, de toegankelijkheid en de update van de informatie over verantwoorde adoptie, van de lijst met erkende asielen en fokkers en van de gepaste omstandigheden om honden te houden, verzekeren.

1.2.4. De strijd tegen de illegale handel/gift online opvoeren.

1.2.5. De oorzaken van het achterlaten van de hondenrassen die het vaakst achtergelaten worden, bestuderen en een opvolging van de populatie van deze soorten verzekeren.

Elk jaar worden er bijna duizend honden opgevangen in Brusselse asielen. Het is belangrijk om de strijd tegen het achterlaten van dieren voort te zetten door verschillende hefboomen te activeren om het aantal honden in asielen te verminderen.

Burgers geven soms toe aan impulsieve aankopen van honden. Er werden reeds verschillende initiatieven opgezet in het kader van de wet van 14 augustus 1986 zoals het verbod om honden en katten te verkopen in commerciële instellingen of op markten om het verschijnsel van impulsaankopen van deze diersoorten die het vaakst worden gehouden, in te dijken. Er kunnen andere maatregelen of strategieën worden overwogen, zoals de herziening van het koninklijk besluit van 27 april 2007, het verbod op de invoer van honden met interventies die verboden zijn in het Brussels Gewest, het verbod voor verenigingen om honden uit het buitenland in te voeren voor adoptie in het Brussels Gewest, enz.

Erkende asielen zijn structuren die door de overheid erkend zijn om dieren op te vangen en te verzorgen, vooral dieren die in de steek gelaten zijn. Een hond adopteren uit een asiel geeft hem een tweede kans om een leven te leiden dat past bij zijn behoeften in een nieuw, liefdevol thuis. Asielen spelen een belangrijke rol bij de bescherming van dieren, door toekomstige eigenaren van huisdieren te informeren over alle verantwoordelijkheden die komen kijken bij het verwelkomen van een dier. Deze structuren moeten blijven gesteund worden en mensen moeten aangemoedigd worden zich tot hen te wenden als ze een hond willen adopteren.

Vandaag blijft de handel via internet waar de aankoop met één enkele klik kan gebeuren, een grote uitdaging. Als gevolg van de resultaten van het proefproject uitgevoerd in samenwerking met het Instituut voor artificiële intelligentie FARI werd aangetoond dat de meeste publiciteit op internet onwettig is (niet-naleving van de platformen waarop gepubliceerd mag worden, niet-naleving van de vermeldingen die bij het bericht staan,...).

De aankoop van een dier via internet houdt een verhoogd risico in voor de potentiële koper om niet te kunnen weerstaan aan een impulsaankoop, zonder rekening te houden met de fok- en vervoeromstandigheden van de hond, die soms lijdt aan ziekten of socialisatieproblemen te wijten aan de weinig gewetensvolle omstandigheden waarin hij werd gefokt.

De wetgeving inzake reclame voor dieren op sociale netwerken zou daarom moeten worden verduidelijkt om de toegestane reclame op internet te beperken door bijvoorbeeld te bepalen dat alleen erkende instellingen dit soort reclame nog op sociale netwerken mogen publiceren. Ook het

versturen van dieren per post zou verboden kunnen worden. Zonder met een professional te hebben kunnen praten over de noden van de hond, maakt de koper geen weloverwogen keuze in zijn beslissing om een dier op te vangen. De gevallen van achtergelaten dieren die daarop volgen, zijn dan ook veel voorkomend. Het is dus absoluut noodzakelijk de burgers te sensibiliseren over wettelijke en weldoordachte aankopen van honden.

Een dierenarts raadplegen vooraleer een dier te adopteren of aan te kopen zou een systematische reflex moeten zijn om advies van een professional te krijgen over de verantwoordelijkheden die met de opvang van een dier gepaard gaan. Zoals de Brusselse raad van het dierenwelzijn benadrukt, moet men zich informeren over de behoeften, het gedrag en de opvoedingsmethodes van de hond. De sensibilisering voor de verantwoorde adoptie van dieren moet worden voortgezet, zodat de beslissing om een dier op te vangen, een doordachte en weloverwogen handeling is op basis van advies van een professional in de gezondheid van dieren waarvan de toegang vergemakkelijkt zou kunnen worden door structureel steun ter beschikking te stellen. Er moet ook worden nagedacht over de mogelijkheid om, bijvoorbeeld via het label "diervriendelijke gemeente", structurele steun te ontwikkelen om, ten minste gedeeltelijk, de raadpleging van een dierenarts door de burger te financieren vóór de aankoop of adoptie van een dier.

Om de erkende instellingen waar de fokomstandigheden gecontroleerd werden door de overheden, te promoten, moet de burger toegang hebben tot de informatie in verband met de asielen en de fokkerijen die erkend zijn overeenkomstig de Brusselse wetgeving.

De Brusselse asielen hekelen de talrijke gevallen van achtergelaten dieren tijdens bepaalde periodes met pieken jaarlijks, zoals bij het vertrek op vakantie wanneer de verantwoordelijke van de hond niet weet wat hij tijdens zijn afwezigheid met zijn dier moet doen. Sommige hondenrassen zijn eveneens oververtegenwoordigd in de Brusselse asielen, wat tot de vraag leidt waarom zij achtergelaten worden. Gaat het slechts om onwetendheid over de behoeften van bepaalde rassen, die mogelijk meer tijd en geld kosten dan andere, of zijn er andere factoren die aan de bron van dit achterlaten van honden liggen? Het is van belang deze oorzaken te achterhalen om de gepaste opvolging van deze populaties te verzekeren.

Deze studie moet ook nagaan of er een verschil is tussen de soorten honden die in de Brusselse asielen worden achtergelaten en de asielen in de naburige gewesten.

DOELSTELLING 1.3. VERZEKEREN DAT HONDEN WORDEN GEHOUDEN OP EEN MANIER DIE HUN FYSIOLOGISCHE EN ETHOLOGISCHE BEHOEFTEEN RESPECTEERT

1.3.1. De burgers ertoe brengen zich te informeren over de fysiologische en ethologische behoeften van de hond.

1.3.2. De verspreiding, de toegankelijkheid en de update van de informatie over de zorgen die verschaft moeten worden aan zijn gezelschapsdier, verzekeren.

1.3.3. De ontwikkeling van financiële steun verzekeren om ervoor te zorgen dat de houders van honden een dierenarts raadplegen.

1.3.4. Gemeenschapsinitiatieven voor het beheer van honden die "aan hun lot worden overgelaten" versterken en mensen te ondersteunen die tijdelijk niet beschikbaar/onbekwaam zijn.

Om hun welzijn te garanderen, moet al wie een hond houdt, hem verzorgen en de nodige maatregelen treffen om hem voeding, verzorging en een onderdak te verschaffen die overeenkomen met zijn aard en zijn fysiologische en ethologische behoeften. Zijn behoeften variëren niet alleen naargelang zijn ras, maar ook naargelang zijn leeftijd, gezondheidstoestand en gedrag. Het sensibiliseren en informeren van wie een hond houdt is essentieel om de gevallen van verwaarlozing te vermijden die ontstaan omdat de verantwoordelijke de noden van dit dier niet kent. Aan de wijziging van artikel 4 van de wet van 1986 bij de ordonnantie van 16 mei 2024 moet daarom voldoende bekendheid worden gegeven om hondenverantwoordelijken te informeren over de nieuwe verboden op het vastmaken en opsluiten van hun dieren. Een van de doelen van deze wijzigingen is om burgers bewust te maken van bepaalde gedragingen die schadelijk zijn voor het welzijn van dieren. Een hond op een balkon houden is bijvoorbeeld niet respectvol ten opzichte van zijn behoeften. De dierenarts moet het referentiecontactpunt zijn wanneer men zich over zijn dier vragen stelt. Wie een hond houdt, is verplicht om ervoor te zorgen en moet daarom de reflex hebben om de dierenarts te raadplegen wanneer er zich gezondheidsproblemen bij het dier voordoen. Het jaarlijkse bezoek aan de dierenarts is aanbevolen maar het is vanzelfsprekend dat dit type diensten duur kan zijn voor bepaalde Brusselse gezinnen. Er kunnen onverwachte uitgaven opduiken als gevolg van erfelijke stoornissen of ongevallen. Eenmalige financiële steun moet toegekend kunnen worden aan de gezinnen zodat ze een dierenarts kunnen raadplegen.

Dit soort hulp wordt momenteel aangeboden door bepaalde Brusselse gemeenten die de toekenning van dierenartscheques aan hun inwoners onder bepaalde voorwaarden hebben ingevoerd. Dit systeem is redelijk succesvol, aangezien de toegekende budgetten voor deze beleidsmaatregel over het algemeen jaarlijks uitgeput zijn. De dierenarts is ook het aanspreekpunt voor vragen over de gezondheid en ontwikkeling van het dier. De dierenarts kan de eigenaar van de hond ook adviseren over de mogelijkheid om een verzekering af te sluiten (ziekte en wettelijke aansprakelijkheid) om zowel het dier als de dierenarts te beschermen tegen hoogoplopende kosten.

Honden hebben eveneens beweging nodig en moeten de mogelijkheid hebben om zich uit te leven. De verantwoordelijke van het dier moet er zich bewust van zijn en de noodzakelijke maatregelen nemen om aan deze behoeften te beantwoorden. Behoudens andersluidend advies van de dierenarts, moet de hond zich vrij in het huisvesting kunnen bewegen en één tot tweemaal per dag gaan wandelen. De aspecten die met de wandeling en met de vrije ruimte voor honden te maken hebben, zullen later worden behandeld in de strategie onder pijler 3.

Sommige mensen zijn niet altijd in staat om aan alle behoeften van hun hond te voldoen, afhankelijk van de omstandigheden. Iemand die in het ziekenhuis ligt, kan bijvoorbeeld niet voor zijn huisdier zorgen terwijl hij in het ziekenhuis ligt of revalideert. In zulke gevallen is het meestal een familielid dat het dier opvangt. Als de persoon die verantwoordelijk is voor het dier echter een geïsoleerd individu is, kan de zorg voor het dier door een derde partij een echte bron van stress zijn.

De afgelopen jaren werden burgerplatforms opgericht om mensen in moeilijkheden te ondersteunen, en deze solidariteit werd verder georganiseerd tijdens COVID-19. Er werd een modelovereenkomst opgesteld en ter beschikking gesteld van mensen die gehospitaliseerd zijn of in het ziekenhuis moeten verblijven, zodat ze hun huisdier in alle veiligheid aan een andere persoon kunnen toevertrouwen. Deze overeenkomst beschermt alle partijen, inclusief de persoon die verantwoordelijk is voor het dier, het dier zelf en de persoon die het dier opvangt. De overeenkomst maakt het mogelijk om informatie over de specifieke behoeften van het dier door te geven en zorgt ervoor dat het dier aan het einde van de contractuele periode wordt teruggegeven. Dit soort solidariteit is van onschatbare waarde voor mensen die geïsoleerd zijn of in moeilijkheden verkeren (daklozen, gevangenen, enz.).

Tegelijkertijd hebben zich andere initiatieven voor de uitwisseling van diensten ontwikkeld, zoals de organisatie van hondenwandelingen voor ouderen.

Deze burgerinitiatieven moeten worden aangemoedigd om het aanknopen van contacten te bevorderen en het welzijn van de honden te waarborgen, zelfs als de verantwoordelijke afwezig of tijdelijk niet beschikbaar is.

DOELSTELLING 1.4. DOORDACHTTE PARINGSCOMBINATIES TUSSEN KWEEDIJEREN VERZEKEREN

1.4.1. Hondenfokkerijen sensibiliseren voor de praktijken in verband met de selectie van verantwoorde combinaties van fokdieren.

1.4.2. Het intergewestelijke overleg versterken met betrekking tot de fokpraktijken die erfelijke aandoeningen en hypertypes kunnen verminderen.

1.4.3. De voorlichting en de sensibilisering van de burgers verzekeren over de problemen inzake dierenwelzijn die veroorzaakt worden door de ontwikkeling van erfelijke aandoeningen en hypertypes.

Bepaalde fokpraktijken blijken problematisch voor het welzijn van dieren uit deze fokkerijen omdat ze leiden tot de ontwikkeling van erfstoornissen en hypertypes (met name overdreven uiterlijke kenmerken die met opzet door de fokkers geselecteerd worden). In zijn advies van 30 september 2022 vestigt de Brusselse raad van het dierenwelzijn de aandacht op deze complexe problematiek door te adviseren om enkel de “verantwoorde combinaties van ouderdieren” toe te laten en een wetenschappelijk kwaliteitscontrolesysteem van fokprogramma’s in te voeren. Fokkers bewust maken van de noodzaak om verantwoorde combinaties van fokdieren te selecteren zou hen moeten helpen om ouderdieren te kiezen die gezond zijn in termen van lichamelijke gezondheid en erfelijke aandoeningen, maar ook in termen van emotionele stabiliteit.

Er is een intergewestelijke coördinatie nodig om te waarborgen dat alle fokkers en stamboomverenigingen in het wetenschappelijk kwaliteitscontrolesysteem van alle Belgische fokprogramma’s zitten. Er is dus een samenwerking nodig met het Vlaamse en Waalse Gewest die in deze kwestie gelijktijdig vooruitgang maken om zo gecoördineerd en effectief mogelijk wetten maken. De regeringen moeten dan ook brainstormen over de omkadering van de fokactiviteiten in een vorm die de erfstoornissen kan verminderen met inbegrip van hypertypes en de genetische diversiteit kan bevorderen. De invoering van een verbod op de voortplanting van bepaalde hondenrassen die lijden

aan erkende hypertypes die bijzonder problematisch zijn voor het dierenwelzijn, kan in deze context door de Regering worden overwogen. Europese initiatieven om erfelijke aandoeningen en hypertypes te verminderen zullen ook worden ondersteund.

2. OPVOEDING VAN DE HOND MET NALEVING VAN HET DIERENWELZIEN

Van jongs af aan heeft elke hond nood aan socialisatie met zijn omgeving en met de mensen evenals aan een opvoeding om net te zijn en te gehoorzamen voor een soepele integratie in de samenleving. Het is wenselijk dat deze opvoeding van de hond zijn hele leven lang duurt rekening houdend met zijn leeftijd en zijn gezondheid. Deze fundamentele principes zijn cruciaal om het evenwicht en het welzijn van de hond, het comfort van zijn verantwoordelijke en de harmonieuze samenleving met de andere gebruikers van de openbare ruimte te verzekeren. Deze essentiële principes worden helaas vaak miskend of verwaarloosd door mogelijke kopers van honden. Om zijn doeltreffendheid te garanderen moet deze opvoeding gegeven worden in nauwe samenwerking met de verantwoordelijke en door competente mensen worden verzekerd.

De opvoeding van de hond is de basisvorming om de hond, zijn behoeften en zijn gedrag te leren kennen, door hem op te leiden om net te zijn, bij je te komen en te socialiseren. De training verschilt van de opvoeding omdat deze een opleiding betreft voor een specifieke nutstaak (bijvoorbeeld zoeken) of een sportieve taak (bijvoorbeeld agility).

DOELSTELLING 2.1. POSITIEVE METHODES VOOR DE OPVOEDING VAN HONDEN BEVORDEREN

2.1.1. De activiteit van hondenscholen omkaderen.

2.1.2. Strijd voeren tegen het gebruik van producten die ingezet worden bij de opvoeding van honden en die hun welzijn in het gedrag brengen of schaden.

2.1.3. De burgers sensibiliseren voor de diervriendelijke opvoeding van honden.

Hondenopvoeding is dus een belangrijke factor voor de harmonieuze integratie van de hond in het gezin dat hem opvangt enerzijds en in de openbare ruimte anderzijds wanneer hij andere gebruikers ontmoet. De opvoeding van de hond geeft zijn verantwoordelijke de gelegenheid om met de behoeften en het gedrag van zijn dier vertrouwd te raken en de nuttige reflexen te kweken om hem in elke situatie meester te blijven.

Het is essentieel om de positieve opvoedingsmethodes te benadrukken om het dierenwelzijn na te leven. Zoals benadrukt in het advies van de Brusselse Raad voor dierenwelzijn: van 6/05/2022 schaadt het gebruik van elektrische of elektronische halskettingen voor de opvoeding en de africhting van honden hun welzijn, waarbij de analyse van de voor- en nadelen in het nadeel van het respect voor het dier uitvalt. Er moet de voorkeur gegeven worden aan positieve methodes die erin bestaan het dier te belonen voor het gewenste gedrag in vergelijking met de negatieve aanpak die kunnen leiden tot grotere risico's van agressie, schrik, angst en ongewenste gedragingen bij de hond

De verantwoordelijken van de hond moeten professionals kunnen inschakelen bij de opvoeding van hun hond. Het zou dan ook nuttig kunnen zijn om de hondenscholen te omkaderen, bijvoorbeeld door de invoering van een erkenning, om de naleving van het welzijn van de hond te verzekeren tijdens de trainingssessies aangeboden door de instelling, en de verantwoordelijke van de hond de kans te geven zijn vertrouwen te stellen in de professionals die hij raadpleegt. De erkenning zou het mogelijk maken om de vaardigheden en kennis die van hondentrainers worden verwacht doelgericht in te zetten en te controleren. Het zou ook nuttig zijn als de erkenning kan zorgen voor een actieve verspreiding van de

juiste kennis in deze sector over hondengedrag, gehechtheid, het belang van controle en voorspelbaarheid, leerprincipes,

DOELSTELLING 2.2. DE TOEGANG TOT DE HONDENSCHOLEN BEVORDEREN

2.2.1. Het belang om een beroep te doen op professionals in de opvoeding van honden promoten bij de verantwoordelijken van honden.

2.2.2. De ontwikkeling van ondersteuning verzekeren, zodat burgers toegang kunnen krijgen tot lessen over de opvoeding van honden.

2.2.3. Zorgen voor voldoende hondenscholen op het Brusselse grondgebied.

2.2.4. De ontwikkeling van alternatieven voor hondenscholen bevorderen.

2.2.5. Wijkinitiatieven bevorderen die de verantwoordelijken van honden sensibiliseren voor de opvoeding van honden.

Momenteel bestaan er op het grondgebied van het Gewest een tiental instellingen die cursussen voor hondenopvoeding aanbieden. Dit aantal wordt door de deskundigen als onvoldoende beschouwd in vergelijking met de 90.000 honden die op het Brusselse grondgebied aanwezig zijn. Uit het in kaart brengen van deze clubs blijkt dat ze ongelijk over het grondgebied van het Gewest verdeeld zijn. Sommige clubs oefenen hun activiteit uit in parken, terwijl andere over hun eigen infrastructuur beschikken die zich meestal aan de rand van het Gewest bevindt. Deze verspreide verdeling bevordert het vrijwillige initiatief om een hondenschool te bezoeken niet. Om zich te verzekeren van een voldoende aantal hondenscholen op het grondgebied, zou het interessant zijn het aantal hondenscholen op het Brusselse grondgebied te inventariseren en hun bezoekerspercentage te bestuderen.

Hoewel de wetgeving geen verplichting oplegt om een cursus hondenopvoeding te volgen, kunnen er evenwel initiatieven ondernomen worden om het volgen van deze opleidingen te sensibiliseren, vergemakkelijken en te bevorderen. Het label diervriendelijke gemeente dat de Brusselse gemeenten er, via het toekennen van subsidies, toe aanzet om een actief beleid te voeren voor het dierenwelzijn, beschikt reeds over een criterium dat met de sensibilisering tot de hondenopvoeding te maken heeft. Het is belangrijk om verder de initiatieven te ondersteunen die de gemeenten in staat stellen om hondenopvoedingssessies te organiseren of om financiële steun toe te kennen om tot dit type cursus toegang te hebben. Er kan ook speciale aandacht worden besteed aan honden die uit asielen zijn geadopteerd en die emotionele bagage of gedragsproblemen kunnen hebben die verband houden met hun verleden.

Om het de toevlucht te bevorderen tot de hulp van professionals voor de hondenopvoeding, kunnen er eveneens goedkopere alternatieven worden overwogen die gemakkelijker in het stadsmilieu ingevoerd kunnen worden. De ondersteuning voor het opzetten van alternatieven voor hondenclubs moet dus beschouwd worden via verschillende hefboomen door zich te baseren op de goede praktijken die in andere grootsteden en verstedelijkte steden beoefend worden. Vlaanderen en Duitsland bijvoorbeeld gebruiken overdekte gebouwen (type hal, hangar) die talrijke voordelen hebben zoals toegangscontrole, een beter toezicht op de honden, waarbij het lawaai de buurt minder stoort, en het gebouw het hele jaar door toegankelijk is zonder weersinvloeden,... Deze opties moeten ook worden overwogen met het oog op het welzijn van de honden, aangezien het lawaai van luid geblaf in de hangar schadelijk voor hen kan zijn. Het voorzien van losloopzones voor honden of andere gebieden (buiten of overdekt) waarvoor toestemming van de bevoegde autoriteit nodig is, kan ook worden overwogen.

Een netwerk van “Referentiepersonen Honden” opzetten op wijkniveau kan eveneens een gunstig gemeentelijk initiatief zijn om gemakkelijk een beroep te kunnen doen op een referentiepersoon op het vlak van hondenopvoeding die over de nodige kennis en vaardigheden beschikt. Deze referentiepersoon zou een geïnformeerde speler zijn om hondenuitlaters te informeren en zou een bevoorrechte gesprekspartner zijn om zijn kennis en ervaring over hondenopvoeding te delen met de verantwoordelijken van dieren maar eveneens met andere gebruikers van de openbare ruimte en met kinderen.

3. HET BEHEER VAN DE LOSLOOPZONES VOOR HONDEN

De losloopzones voor honden die eveneens zones zonder leiband genoemd worden, werden ontworpen om tegemoet te komen aan de primaire behoefte van de hond om vrij zonder leiband te lopen en zich uit te leven, de omgeving te verkennen, interageren met soortgenoten of mensen. In deze behoeften kan niet worden voorzien als de hond uitsluitend aan de leiband ligt.

Dergelijke losloopzones bestaan al in sommige groene ruimten van het Gewest. Uit de studie over honden in de Brusselse openbare ruimte die door Brussel Leefmilieu werd besteld, blijkt dat in 2017 een zestigtal losloopzones in het Brusselse Gewest. Op de geodata-hondenkaart staan momenteel 97 losloopzones voor honden (gewestelijke en gemeentelijke gebieden), waarvan er 78 omheind zijn en 18 aan een tijdschema gebonden zijn⁴.

De intensiteit van het netwerk van losloopzones moet in overeenstemming zijn met de dichtheid van de hondenpopulatie. Als we de bevolkingscijfers voor 2023 in het BHG (Statbel) combineren met de hondenpopulatiecijfers voor 2023 (DogID), zien we dat er weliswaar 548 honden per km² zijn in het BHG, maar dat er grote verschillen zijn tussen de gemeenten: van 248 honden per km² in Watermaal-Bosvoorde tot 1221 honden per km² in Sint-Gillis. Ukkel is weliswaar de gemeente met het hoogste aantal honden in het BHG (10162), maar gezien de grootte van haar grondgebied heeft ze een dichtheid van 443 honden/km². De bevolkingsdichtheid binnen de gemeente, het aantal honden per gemeente, de grootte van de gemeente en de verhouding honden per km² moeten allemaal in detail worden geanalyseerd voordat een dergelijk netwerk wordt opgezet.

⁴ <https://geodata.environnement.brussels/client/view/a8af35c3-f0c6-45c9-8615-3dad4988611f>

Gemeenten	2023
1000	4977
1020	3743
1030	6470
1040	3218
1050	6407
1060	3077
1070	9652
1080	4440
1081	1255
1082	2108
1083	2266
1090	4192
1120	1459
1130	656
1140	3261
1150	4364
1160	3496
1170	3212
1180	10162
1190	4102
1200	4980
1210	877

Figuur 1.1. Aantal honden geregistreerd op DogID per gemeente in het BHG in 2023.

De dichtheid van het netwerk beantwoordt niet aan de aanbevelingen van het rapport van 2017 om op lange termijn de doelstelling van toegang tot een losloopzone binnen een straal van 1 km te bereiken. Deze aanbeveling moet echter worden verzoend met het voornemen van de Brusselse regering om elke inwoner van Brussel te voorzien van " een toegankelijke en gezellige groene ruimte van meer dan 1 hectare op minder dan 400 m afstand van zijn woning en over een groene ruimte van minder dan 1 hectare op minder dan 200 m."⁵

Grote zones van meer dan 1 ha zijn zeldzaam en liggen enkel in de grote parken zoals het Woluwepark of het Zoniënwood. Deze grote zones zijn over het algemeen niet omheind en hebben geen duidelijke en passende bewegwijzering wat spanningen tussen wie met de hond gaat wandelen en de andere gebruikers van parken en bossen in de hand werkt.

Vandaag, op basis van de ervaring met de zones die ongeveer twintig jaar geleden werden aangelegd, hebben de beheerders van gewestelijke groene ruimten vastgesteld dat er conflicten kunnen ontstaan

⁵ Brussels Natuurplan goedgekeurd op 14 april 2016.

in losloopzones (gebruiksconflicten, conflicten tussen hondenbezitters, verlaten gebieden, ongeregelde honden, enz.)

De beheerders van deze groene ruimten observeren en documenteren dat interacties tussen honden en andere wilde diersoorten die daar leven ook zeer storend kunnen zijn voor deze laatste. Een hond, ongeacht zijn ras of grootte, blijft een roofdier (vaak spelenderwijs) dat wilde dieren kan opjagen, wat kan leiden tot een onderbreking van hun activiteiten (voeding, voortplanting, rust, enz.) en tot stress en verwondingen die fataal kunnen zijn. Er zijn ook gevallen bekend van de overdracht van parasieten van honden op wilde dieren en vice versa, of van de verandering van de bodemeigenschappen door herhaaldelijke hondenpoep, met alle gevolgen van dien voor de wilde flora.

Uiteindelijk moet de inrichting van losloopzones voor honden goed doordacht zijn om het juiste evenwicht te vinden tussen de belangen van de verschillende partijen en om gebruiksconflicten te beperken. De infrastructuur voor honden moet ook verenigbaar zijn met bepaalde maatregelen voor erfgoed- en natuurbehoud, met andere stedelijke ontwikkelingen en met de eisen van het Gewest op het gebied van netheid. Er moet een rustige en constructieve dialoog tot stand worden gebracht om compromissen en innovatieve oplossingen te vinden voor het voorzien van extra losloopzones.

DOELSTELLING 3.1 EEN ADEQUAAT NETWERK VAN KLEINE LOSLOOPZONES OVER HET VOLLEDIGE GRONDGEBIED VERZEKEREN

3.1.1. Het netwerk van kleine losloopzones op het gewestelijk grondgebied verbeteren

3.1.2. Ervoor zorgen dat losloopgebieden voor honden zich in geschikte gebieden bevinden.

3.1.3. De mogelijkheid bestuderen om nieuwe losloopzones te creëren in gewestelijke groene ruimten en de creatie van nieuwe gemeentelijke losloopzones blijven bevorderen, waarbij prioriteit wordt gegeven aan gebieden waar een tekort aan is en deze in evenwicht worden gebracht met sociaal-recreatieve behoeften, de ontwikkeling van het groene netwerk en het behoud van de biodiversiteit.

3.1.4. De verantwoordelijken van honden bewustmaken van de noodzaak om losloopzones schoon te houden.

Kleine losloopzones voor honden kunnen worden gedefinieerd als losloopgebieden voor niet aangeliende honden die een veilige en gecontroleerde omgeving bieden voor honden om te spelen, te socialiseren en dagelijks te bewegen met andere honden. Deze plekken bieden mensen ook de mogelijkheid om te communiceren met gelijkgestemde burens. Meestal zijn dit omheinde gebieden die uitsluitend voor dit doel zijn gereserveerd. Er zijn ook niet-omheinde gebieden die voor dit doel zijn afgebakend.

Er is momenteel een drukte in de gebieden toegankelijk voor loslopende honden op het Brusselse grondgebied, veroorzaakt door een tekort aan speciaal daartoe bestemde ruimtes in het Gewest. Niet alle hondenbezitters in Brussel hebben toegang tot een privétuin waar hun hond gedeeltelijk zijn behoefte aan beweging, spel en sociale interactie kan vervullen.

Het is daarom passend om ervoor te zorgen dat er losloopzones voor honden zijn en dat deze op de juiste manier zijn verdeeld. Op die manier kan de overlast die gepaard gaat met de concentratie van

een groot aantal honden in één zone worden beperkt, maar wordt ook de toegang tot deze voorzieningen voor de verantwoordelijken van honden vergemakkelijkt. Kleine losloopzones dienen te voorzien in de dagelijkse behoeften van honden en kunnen variëren in grootte. Volgens het onderzoek uit 2017 “is het belangrijk om een gevarieerd aanbod inzake afmetingen te hebben, om zich niet te beperken tot het openen van kleine ruimtes (<200 m²)”⁶. Om voldoende dichtheid te garanderen, moet hun locatie bestudeerd worden zodat, in het ideale geval, elke inwoner dit type ruimte te voet kan bereiken. Ter informatie wordt geschat dat 1 km de afstand is waarbuiten hondenbaasjes niet meer zullen lopen om van de vrijheid van een losloopzone te genieten⁷.

Er kunnen verschillende soorten ruimte worden gebruikt om losloopzones te creëren. Het gaat hierbij niet alleen om grote en kleine groene ruimten, maar ook om middenbermen, hellingen, enz. Deze gebieden moeten de veiligheid van honden en wandelaars garanderen, evenals van andere gebruikers van de openbare ruimte.

De plaats van de losloopzones moet in het licht van deze factoren bestudeerd worden maar moet eveneens rekening houden met andere elementen zoals het al dan niet aanwezig zijn van een school in de buurt, waarbij de installatie van een hondenpark in de buurt van scholen niet door de deskundigen wordt aangeraden. Bovendien zijn gebieden die beschermd worden vanwege hun ecologisch belang ook niet de beste plekken voor dit soort activiteiten.

Om een actief en effectief beleid te implementeren om een adequaat netwerk van kleine losloopzones voor honden te creëren, is de eerste stap het opstellen van een lijst van bestaande zones, het identificeren van gebieden waar er een bijzonder tekort is en de meest geschikte beschikbare plaatsen om dit soort infrastructuur op te zetten. Elk netwerk moet gebaseerd zijn op een globale visie, rekening houdend met groene ruimten die toegankelijk zijn voor het publiek en gebieden waar een gebrek is aan groene ruimten voor het publiek.

Er zouden tijdelijke bezettingen voorzien kunnen worden om sneller aan de vraag van de verantwoordelijken van de honden te kunnen voldoen. Weinig gebruikte ruimten zouden ter beschikking kunnen gesteld worden van honden zoals onbebouwde ruimten waar er nog geen stedenbouwkundige projecten ontstaan zijn.

Er kunnen ook oplossingen in grote binnenruimten worden overwogen om tegemoet te komen aan de behoefte aan beweging van honden.

Verschillende hefbomen (tijdelijke bezetting, publiek-private samenwerking) moeten daarom worden onderzocht door de verschillende niveaus die verantwoordelijk zijn voor het beschikbaar maken van losloopzones voor honden.

Er moet ook een bewustmakingscampagne over netheid in losloopzones voor honden worden georganiseerd om ervoor te zorgen dat deze zones worden gerespecteerd en gebruiksvriendelijk zijn. Het is vooral belangrijk om verwarring tussen een hondentoilet en een losloopzone voor honden te voorkomen.

⁶ Honden in de Brusselse openbare ruimte: Studie, balans en actieplan, Leefmilieu Brussel, 2017, p.27.

⁷ In de opvatting van een dicht netwerk ligt de ideale grootte voor deze zones tussen 100 en 2.500 m². (Katernen van het Kenniscentrum van de Mobiliteit van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, nr. 2 “De verplaatsingsgewoonten in Brussel”, p62. En “Honden in de Brusselse openbare ruimte: Studie, balans en actieplan, Leefmilieu Brussel, 2017, p. 27)

DOELSTELLING 3.2 DE KWALITEIT VAN LOSLOOPZONES VERZEKEREN

3.2.1. De overeenstemming van de bestaande ruimten met de aanbevelingen van de studie van 2017 bevorderen.

3.2.2. Via innoverende projecten de bevoorrading bevorderen van beveiligde spelen en inrichtingen die noodzakelijk zijn voor honden in de afgesloten ruimten.

3.2.3. De mogelijkheid onderzoeken om badruimten in te richten of toegang te geven tot openluchtwembaden voor honden.

3.2.4. Het onderhoud van afgesloten losloopzones voor honden verzekeren.

3.2.5. De invoering bevorderen van een intern reglement voor omheinde gebieden dat gemeenschappelijk is voor alle 19 Brusselse gemeenten in het Gewest.

Naar aanleiding van de studie uit 2017 werden een aantal aanbevelingen geformuleerd op basis van wetenschappelijk advies over de volgende punten⁸:

- De kleinste omheinde ruimten voor dagelijks gebruik moeten zijn idealiter tussen 100 en 500 m² groot zijn.
- De zones moeten duidelijk worden afgebakend door een omheining die wildlopen voorkomt, andere gebruikers beschermt en de toegewezen ruimte duidelijk afbakent ((naar schatting tussen 1,20 m en 1,40 m hoog).
- De omheining moet zo zijn ontworpen dat de bewaarder van de hond voortdurend zicht heeft op de hond, zodat hij het dier onder controle kan houden.
- Afgeronde omheiningen verdienen de voorkeur om te voorkomen dat sommige honden door andere in het nauw worden gedreven.
- Vanuit het oogpunt van de gebruikers zijn er weinig beperkingen wat betreft het type omheining dat moet worden gebruikt. Omheiningen kunnen zo worden ontworpen dat ze gemakkelijk opgaan in het landschap. Omheiningen moeten een toegangspoort of -sas hebben, zodat ze toegankelijk zijn voor mensen met beperkte mobiliteit. Toegankelijkheid kan vele vormen aannemen, van rolstoelvriendelijke paden en aangepaste rustplaatsen tot contrasterende omheiningen voor slechtzienden.
- Bepaalde wegbedekkingen moeten vermeden worden, zoals grind, dat oncomfortabel is voor pootkussentjes, zand, waar uitwerpselen begraven kunnen worden, of asfalt, dat het dier kan verwonden. Onderhouden aangedrukte of gecompacteerd grond en gras hebben de voorkeur.
- De inrichting van de zones, zoals waterpunten, banken, afvalbakken en passende verlichting zijn essentieel. Er kunnen extra voorzieningen worden overwogen om de kwaliteit van de ruimte te verbeteren en zo de zintuigen van de hond te ontwikkelen. Bijvoorbeeld lage begroeiing die het zicht niet belemmert, of ongevaarlijke speelaccessoires die aan de grond zijn bevestigd. (vb.: agility parcours).

In de mate van het mogelijke moeten de bestaande losloopzones daarom in overeenstemming worden gebracht met bovenstaande aanbevelingen zodat ze effectief kunnen worden gebruikt door de

⁸ Honden in de Brusselse openbare ruimte, Leefmilieu Brussel, 2017, p. 22-25.

burgers. Aangezien sommige van deze zones momenteel verwaarloosd zijn of onderhoudswerken vereisen, moet het in overeenstemming brengen ervan prioriteit krijgen zodat deze reeds bestaande zones gebruikt kunnen worden. Met omheiningsreparaties, terreinonderhoud en werken van aanleg zal naar verwachting aan deze aanbevelingen voldoen worden.

De aanbevelingen van de studie van 2017, in het bijzonder die met betrekking tot omheiningen, moeten rekening houden met eventuele beperkingen/aanbevelingen van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen met betrekking tot bepaalde geklasseerde groene ruimten. De verenigbaarheid ervan moet geval per geval worden bestudeerd, in het bijzonder met betrekking tot het type groene ruimte.

Er zouden innoverende projecten voor het ontwerp van duurzame inrichtingen en speeltoestellen ondersteund kunnen worden, bijvoorbeeld via projectoproepen of budgetten die toegekend worden aan verenigingen die actief zijn in het dierenwelzijn. De kwaliteit van de ruimte zou verbeteren door de uitvoering van dit type project, dat een nieuwe dynamiek aan de ruimten zou geven.

Er dient ook bijzondere aandacht te worden besteed aan het onderhoud van deze ruimten om voorrang te geven aan hun veiligheid en hun netheid. Hiervoor moet personeel beschikbaar worden gesteld, evenals het benodigde materieel, en dit kan worden bereikt door middel van periodieke of terugkerende opdrachten die moeten worden geformaliseerd door de gemeente of het gewest afhankelijk van de beheerder van de ruimte.

De mogelijkheid om een zwemzone in te richten die specifiek voor honden is bestemd of om toegang te geven tot bepaalde vijvers in open lucht die geopend zijn voor publiek zou bestudeerd kunnen worden in overeenstemming met het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 8 mei 2014, het parkreglement en de gezondheidsregels. Deze zones ontbreken momenteel in het Brussels Gewest, hoewel ze goed blijken te zijn voor de behoefte aan activiteit van honden, vooral van honden die openbloeien op verschillende terreinen. De aanleg van dergelijke zones zou honden ook een bron van verkoeling bieden op warme dagen. Vijvers die verzamel- en ontwikkelingsgebieden vormen voor avifauna, amfibieën en andere dier- en plantensoorten, en waar dus een hoog risico zou bestaan voor het behoud van de natuur en de biodiversiteit, worden vermeden.

Wat betreft de invoering van een huishoudelijk reglement voor omheinde gebieden, werkt de WG AWIBRU momenteel aan het opstellen van een dergelijk reglement, gemeenschappelijk voor de 19 gemeenten en het Gewest, gericht op het behoud van de rust van de burens en het goede interne gebruik van de zones. Het HHR moet vooral de verantwoordelijke van de hond informeren over de waakzaamheid die van hem wordt verwacht om andere honden en hun verantwoordelijken in een veilige omgeving van het terrein te laten genieten.

DOELSTELLING 3.3. DE TERBESCHIKKINGSTELLING VAN GROTE RUIMTEN VOOR WANDELINGEN MET HONDEN
WAARBORGEN EN ANTICIPEREN OP CONFLICTEN IN GROTE LOSLOOPGEBIEDEN

3.3.1. De losloopzones in het Zoniënwood en de grote groene ruimten in het Gewest duidelijk afbakenen.

3.3.2. Geleidelijk aan voldoende gebieden garanderen voor vrij wandelen in de grote groene ruimten van het Gewest, in overeenstemming met de doelstellingen en maatregelen die zijn opgenomen in de beheerplannen.

3.3.3 Het begrip “controle over de hond” verduidelijken

3.3.4. De plaatsing en zichtbaarheid van de signalisatieborden duidelijk uitwerken op plaatsen waar honden zonder leiband mogen wandelen

3.3.5. De hondenuitlaters sensibiliseren om een gecontroleerde wandeling in de gedeelde ruimten te maken, de afgebakende paden te gebruiken, de uitwerpselen op te rapen en de wilde natuur (flora en fauna) te respecteren.

3.3.6. Gebruikers zonder hond sensibiliseren over de behoeften van honden en respect voor gedeelde ruimten.

Aangezien de hond een fysiologische behoefte en een gedragsbehoefte heeft om naar buiten te gaan, te bewegen en zich dus in de openbare ruimte te bevinden, gaat zijn verantwoordelijke uiteraard met hem wandelen in de groene ruimten van het Gewest.

De algemene regel die opgelegd wordt door het algemene gemeentelijke politiereglement van de 19 gemeenten is het dragen van een leiband in de openbare ruimte behalve op plaatsen die specifiek bestemd zijn voor wandelingen zonder leiband.

Er zijn losloopzones die gedeeld worden met andere gebruikers, zoals in het Zoniënwood en andere gewestelijke en gemeentelijke parken. Wandelroutes waarbij de hond niet moet aangelijnd zijn, worden soms aangelegd om tegemoet te komen aan de behoeften van honden en hun verantwoordelijke

Het Zoniënwood (4.383 ha) reikt verder dan de gewestelijke administratieve grenzen en strekt zich uit over het Waalse en Vlaamse grondgebied. Het Brussels Gewest herbergt 1.665 hectare bos (38%). Ongeveer de helft hiervan is beschermd door UNESCO of door het statuut van bosreservaat. In deze beschermde gebieden moeten honden aangelijnd zijn. Er zijn gebruiksconflicten in het bos (tussen mensen onderling, tussen mensen en de wilde natuur, tussen mensen en honden, tussen honden en de wilde natuur, enz.) en bosopzichters en boswachters stellen verschillende soorten overlast vast door ongecontroleerde of slecht gecontroleerde honden, met name: schade aan de biodiversiteit (fauna en flora), bijten van mensen, enz. De teams van Brussel Leefmilieu hebben al tellingen en rapporten over dit onderwerp uitgevoerd, evenals diepgaande studies over de impact van menselijke activiteiten op wilde dieren. Boswachters maken bijvoorbeeld melding van aanvallen van honden op reeën.

Vandaag de dag moeten honden in Wallonië en Vlaanderen overal aangelijnd zijn, met uitzondering van enkele welbepaalde zones. Het beheerplan van het Zoniënwoud (2019) heeft als doel de wetgeving die de praktijken in het bos regelt zoveel mogelijk te harmoniseren, met respect voor de specifieke socio-economische kenmerken van elke Gewest en rekening houdend met kwesties die over de gewestgrenzen heen spelen, waaronder het vrije verkeer van honden. Op de middellange termijn voorzagt het beheerplan aldus in een wijdverbreid gebruik van aangelijnde honden in het hele woud, met uitzondering van speciaal daartoe voorziene zones.

De grenzen van deze gebieden moeten voldoen aan de huidige wetgeving inzake het natuurbehoud, die momenteel voorschrijft dat honden aangelijnd moeten zijn in natuur- en bosgebieden in overeenstemming met artikel 27, §1, 11° van de ordonnantie van 1 maart 2012 en in speciale beschermingszones in de zin van artikel 176undecies van het Boswetboek. De aanleg van grote afgebakende zones en met name zones voor gemengd gebruik moet gepaard gaan met een duidelijke bewegwijzering teneinde conflicten te vermijden.

In losloopzones, wordt de maximale controle over de hond verwacht om potentiële problemen te vermijden (schade aan de biodiversiteit, ongewenst contact, conflicten, angst, enz.). Het concept van controle is evenwel wazig omdat het begrip moeilijk te definiëren is. Terugroepen is een van de instructies die de hond moet beheersen. Er moet dus over dit aspect worden nagedacht met wetenschappelijke deskundigen om de kernpunten van de controle te identificeren. In de eerste feedback van de Brusselse Raad voor Dierenwelzijn over deze kwestie, staat er het volgende: “Het is uiteraard belangrijk dat de persoon die een hond uitlaat deze in bedenkbare omstandigheden onder controle kan houden. In het geval van een loslopende hond betekent dit dat hij onmiddellijk moet kunnen worden teruggeroepen in denkbare omstandigheden (waaronder 'wild' spel of mogelijke confrontaties met andere honden of gebruikers van de losloopzone). Er kunnen evenwel altijd onvoorspelbare gebeurtenissen zijn, totaal nieuw voor de hond in kwestie, waardoor zelfs een hond die in alle andere gevallen (gemakkelijk) onder controle te houden is, dat ineens niet meer is”⁹. De uitwerking van een duidelijke en ondubbelzinnige definitie zal de wandelaars met honden en de ambtenaren die inbreuken vaststellen toelaten te bepalen of de hond effectief onder de controle van de persoon is die ermee gaat wandelen.

In alle gevallen veronderstelt een goede cohabitatie tussen mensen, honden, wilde dieren en wilde planten dat het publiek dat het bos gebruikt goed geïnformeerd is en dat de gebruiksregels strikt worden nageleefd. In dit opzicht zijn duidelijke bewegwijzering en informatiecampagnes goede oplossingen.

Door mensen op te voeden over de voordelen van biodiversiteit en de relatie tussen mens en dier kan op een duurzame manier bewustzijn voor deze aspecten en respect voor anderen worden gecreëerd. Alle gebruikers van gedeelde ruimten moeten bewust worden gemaakt om spanningen te verminderen. Het delen van groene ruimten betekent het samenbrengen van verschillende gebruikers (wandelaars met of zonder hond, kinderen, joggers, fietsers, enz.) met respect voor elkaars behoeften en biodiversiteit. Mensen informeren over hun verschillende behoeften zal wandelaars zonder hond helpen om de behoefte aan zones waar honden los mogen lopen te begrijpen, en omgekeerd zullen wandelaars met hond begrip hebben voor de behoefte van andere gebruikers om niet voortdurend geconfronteerd te worden met loslopende honden. Het is ook nodig om mensen bewust te maken van

⁹ Advies van de Brusselse Raad voor dierenwelzijn over de strategie voor het beheer van de hondenpopulatie in het Brussels Gewest, 26 april 2024.

de noodzaak om de wilde fauna die aanwezig is in deze gemeenschappelijke ruimten te beschermen, om gebruikers te informeren over zowel de aanwezigheid van deze fauna als over de verstoring ervan door de gebruiksdruk die wordt uitgeoefend op groene ruimten.

De bewustmaking moet zich ook richten op de impact van honden op de wilde flora (bomen die ontwortelen, takken die afbreken, de bodem die verrijkt wordt, bladeren die verbranden, enz.). In deze context is een beroep doen op verenigingen die actief zijn in de respectvolle opvoeding van honden (in het bijzonder wandelopvoeding) een interessante maatregel om effectief te communiceren met het publiek met de hulp van actoren op het terrein die vertrouwd zijn met het probleem.

DOELSTELLING 3.4 EEN DUIDELIJKE EN ZICHTBARE BEWEGWIJZERING GEBRUIKEN

3.4.1. De plaatsing en zichtbaarheid van de borden waarborgen op basis van de bestaande bewegwijzering.

3.4.2. De mogelijkheid bestuderen om een gemeenschappelijke bewegwijzering voor het hele Gewest in te voeren.

Het belang om een eenvormige bewegwijzering in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in te voeren en deze uitgebreid te gebruiken, hoeft niet meer aangetoond te worden. Een duidelijke bewegwijzering die de ruimten bepaalt en duidelijk afbakt die bedoeld zijn voor de behoeften van de honden (hondentoiletten), de ruimten die voorbehouden zijn aan honden zonder leiband, deze waar de honden aan de leiband gehouden moeten worden en deze waar de toegang voor honden verboden is, is één van de efficiëntste middelen om conflicten tussen de verschillende gebruikers van de openbare ruimte te verminderen die ontstaan door een verkeerde informatie of een verkeerd begrip van de soorten ruimten. De bewegwijzering moet zo worden geplaatst dat ze gemakkelijk te zien en te lezen is voor hondenuitlaters en andere gebruikers.

Momenteel wordt er in Brussel de voorkeur gegeven aan een bewegwijzering met pictogrammen om door iedereen begrepen te worden gelet op het multicultureel aspect van het Gewest. Deze zijn evenwel niet eenduidig wat de lezing ervan door de burger ingewikkeld maakt. Bepaalde informatie is eveneens moeilijk te begrijpen met een eenvoudige tekening.

De bewegwijzering moet ook begrijpelijk en leesbaar zijn voor mensen met een handicap.

Er moet een duidelijke bewegwijzering worden aangenomen die voor alle ruimten voor honden gemeenschappelijk is om het begrip ervan te vereenvoudigen.

DOELSTELLING 3.5 ZORGEN VOOR EEN HARMONIEUZE INTEGRATIE VAN HONDENUITLATEREN IN GEMEENSCHAPPELIJKE RUIMTEN

3.5.1. De activiteit van de hondenuitlaters omkaderen.

3.5.2. Hondenuitlaters bewustmaken van de noodzaak om de geldende wetgeving in de openbare ruimte na te leven.

De activiteit van hondenuitlater wordt steeds populairder in Europese steden en Brussel is geen uitzondering. Sommige verantwoordelijken gebruiken deze dienst uit gebruiksgemak terwijl de activiteit nuttig is voor mensen die de mogelijkheid niet hebben om zelf, eenmalig of regelmatig, met hun hond te gaan wandelen. Er kunnen hier verschillende redenen voor zijn zoals professionele verplichtingen, een ziekte of een handicap...

De activiteit zorgt ongetwijfeld voor voordelen maar veroorzaakt eveneens overlast die de reeds aanwezige spanning kan opdrijven: groot aantal honden, gebrek aan controle over de hond, conflicten met andere gebruikers, mogelijk verlies van verantwoordelijkheid bij hondenbezitters , ...

Deze activiteit wordt nog niet in de Brusselse wetgeving omkaderd. Ze verdient nochtans omkaderd te worden bijvoorbeeld door een minimaal ervarings- of opleidingsniveau vast te stellen dat vereist is om deze activiteit uit te voeren. Er zou kunnen worden besloten om een maximaal aantal honden op te leggen volgens verschillende criteria (ras, plaats van de wandeling,...) zoals dit het geval is voor bepaalde plaatsen in Nederland¹⁰ en Zwitserland¹¹. Er moet ook speciale aandacht worden besteed aan de gezondheidstoestand van jonge honden en assistentiehonden, om ervoor te zorgen dat ze worden verzorgd door een hondenuitlater die is getraind om aan hun specifieke behoeften te voldoen.

Het is ook belangrijk om hondenuitlaters te herinneren aan de verplichtingen die gelden wanneer ze door hun hond worden vergezeld in de openbare ruimte. Zoals hierboven vermeld, vereist het algemeen politiereglement dat honden in de openbare ruimte aan de leiband worden gehouden, behalve in zones die specifiek zijn voorbehouden voor vrij rondlopen, dat uitwerpselen worden opgeruimd en dat het verboden is om de aanvalsdrijf van het dier op te drijven. Deze regels moeten worden nageleefd om de openbare veiligheid, gezondheid en rust te garanderen. Deze inspanningen op het vlak van sensibilisering kunnen ook meer in het algemeen worden toegepast op de kwestie van de interactie tussen honden en wilde fauna en flora, zoals hierboven al werd vermeld.

¹⁰ Het Amsterdamse bos bijvoorbeeld laat slechts bepaalde organisaties toe om dogsittingactiviteiten op zijn grondgebied te organiseren en met toelating (die in een beperkt aantal worden afgeleverd) (<https://www.amsterdamsebos.nl/lijstcommercieel>).

¹¹ Artikel 10 van het reglement dat van toepassing is van de wet op honden van 27 juli 2011 in het kanton Genève : een persoon die met meer dan 3 honden tegelijk wandelt, de eigen hond inbegrepen, moet beschikken over een toelating die een gespecialiseerde opleiding vereist. Op de website van het Kanton is er een lijst van erkende hondenuitlaters beschikbaar.

DOELSTELLING 3.6. DE TOEGANKELIJKHEID VAN DE INFORMATIE VERZEKEREN

3.6.1. Zorgen voor de verspreiding, toegankelijkheid en actualisering van een kaart van losloopzones.

Burgers moeten toegang hebben tot een kaart met alle ruimten voor honden die door de gemeenten of het gewest worden beheerd. Deze kaart moet duidelijk, toegankelijk en regelmatig bijgewerkt zijn, wat coördinatie tussen het Gewest en de gemeenten vereist.

Het gebruik van een bestaande of nieuwe mobiele applicatie zou overwogen kunnen worden zodat de verantwoordelijke van het dier op elk ogenblik toegang zou hebben tot de nuttige informatie over de zones die op honden betrekking hebben. Er zouden technologische tools ter beschikking gesteld kunnen worden zoals een alarm wanneer men de betrokken zone verlaat. Via de applicatie zou de herhaling van de wetgeving en van de van kracht zijnde reglementering eveneens toegankelijk zijn. Elke ontwikkeling van IT-tools zal voldoen aan de gewestelijke webstrategie op dit gebied.

DOELSTELLING 3.7. DE BESCHERMING VAN DE HOND TIJDENS DE WANDELINGEN WAARBORGEN

3.7.1. Burgers bewust maken van de risico's van wandelingen afhankelijk van de seizoenen.

3.7.2. Burgers bewust maken van hondenvergiftiging.

Honden die al dan niet aan de leiband lopen, kunnen soms bepaalde gevaren lopen als ze in de openbare ruimte zijn. De pers heeft al melding gemaakt van ongelukkige gevallen van honden die vergiftigd werden of gezondheidsproblemen kregen door aartjes.

Wanneer het warme weer terugkeert of tijdens perioden van extreme kou, kan wandelen met een hond bepaalde gevaren met zich meebrengen waarop het belangrijk is om de aandacht van hondenbaasjes te vestigen. In de lente en de zomer lopen honden de kans giftige planten en bloemen, aartjes, teken en processierupsen tegen te komen. Aartjes zijn kleine onderdelen van grasachtige planten die meestal in de zomer in droog gras verschijnen en een scherpe punt hebben. **De stekel komt los van de stengel als hij opdroogt** en kan het lichaam van de hond binnendringen via de huid of lichaamsopeningen zoals de oren, neus en ogen zonder vanzelf te verdwijnen. Het aartje kan de luchtwegen verstoren en geïnfecteerd raken, wat leidt tot medische complicaties en, in het ergste geval, de dood. Het probleem is al onder controle in omheinde losloopzones en de aanwezigheid van aartjes komt het meest voor in gebieden waar honden aangelijnd moeten zijn, of zelfs op plaatsen waar ze verboden zijn.

Teken worden ook actiever naarmate de temperatuur stijgt. Teken hechten zich aan de huid van het dier en kunnen ziekten overbrengen. Regelmatige inspectie van de vacht en huid van de hond is belangrijk om de aanwezigheid van teken op te sporen. Asphalt kan ook brandwonden veroorzaken aan de poten van honden.

Honden hebben ook beweging nodig als de temperatuur onder 0° zakt. In dit geval moet je oppassen voor vorst, die de poten van de dieren kan verwonden.

Het zou nuttig zijn om de communicatie over deze kwesties te intensiveren, om de verantwoordelijken van honden te wijzen op de waarschuwingssignalen die kunnen wijzen op de aanwezigheid van een

aartje, een parasiet of een verwonding na een wandeling bij vriesweer, en om hen te informeren over de juiste reflexen die ze moeten aannemen, zowel preventief als achteraf.

Sommige honden werden ook vergiftigd door het kwaadwillig plaatsen van gehaktballen met gif in openbare ruimtes. Deze vergiftigingen zijn in principe niet het gevolg van het per ongeluk binnenkrijgen van vergiftigde producten die legaal door de overheid of door een verdelgingsbedrijf daar zijn neergelegd. Hoewel er in dit verband geen klachten werden ingediend bij de autoriteiten, is het toch nuttig om hondenbezitters te waarschuwen voor de noodzaak om voortdurend waakzaam te zijn om te voorkomen dat voedsel in de natuur wordt ingeslikt. Honden kunnen ook het slachtoffer worden van vergiftiging door het inslikken van antivriesmiddel, dat vaak wordt gebruikt tijdens vorstperiodes. In het geval van een vermoeden van vergiftiging, opzettelijk of onopzettelijk, is het belangrijk om eigenaren van huisdieren bewust te maken van de tekenen van vergiftiging en de juiste actie die ze moeten ondernemen.

4. BEHEER VAN DE AGRESSIVITEIT VAN HONDEN

De aanwezigheid van honden in de openbare ruimte kan risico's opleveren voor de volksgezondheid en de veiligheid. Een hond kan in bepaalde omstandigheden agressief gedrag vertonen, dat zelfs kan leiden tot bijten. Agressief gedrag dat niet tot bijten leidt, is echter al een storende factor voor de openbare veiligheid, omdat het mensen kan afschrikken of ongelukken kan veroorzaken (bijv. een onstuimige en agressieve hond die het verkeer verstoort).

Honden die in goede gezondheid verkeren, goed gesocialiseerd en opgevoed zijn, gedragen zich over het algemeen voorspelbaar en luisteren naar hun baasje. Een opeenvolging van factoren kan er echter voor zorgen dat hij agressief reageert. Een hond met ongecontroleerde gedragsproblemen kan sneller reageren op bepaalde prikkels, wat uiteindelijk tot gevaarlijke situaties kan leiden. Sommige honden zijn ook getraind met de bedoeling zich agressief te gedragen.

In principe zal de hond een reeks tekenen van ongemak of stress vertonen voordat hij overgaat naar de agressiefase. Het is echter niet altijd gemakkelijk om deze signalen te ontcijferen, zelfs niet voor de meest scherpzinnige hondenbaasjes. Een proces dat vergelijkbaar is met dat van mensen wordt in gang gezet in het geval van een verstoring, waarbij de hond de optie heeft om te reageren met aanval, vlucht of geremd gedrag.

Aanvallen en beten kunnen ernstige lichamelijke letsels veroorzaken en medische interventie vereisen. De agressie van een hond kan gericht zijn tegen de baas, bekenden, vreemden of andere dieren. Mensen die gebeten zijn of getuige zijn geweest van een aanval kunnen na verloop van tijd posttraumatische stresssymptomen ontwikkelen. Hondenagressie is geen onderwerp om lichtvaardig mee om te gaan, maar vereist een effectieve, gecoördineerde aanpak om enerzijds het risico op agressie te voorkomen en anderzijds serieus om te gaan met klachten van agressie.

In het Brusselse Gewest beschikken we niet meer over een reglementering met betrekking tot een klassering van bepaalde zogenaamde "gevaarlijke" honden. Er bestaat momenteel geen wetenschappelijke consensus over het begrip van een ras dat gevaarlijker is dan een ander ras. De oorsprong van de hondenagressiviteit zou niet systematisch zijn van een ras in het bijzonder maar zou de onderliggende oorzaak zijn van de gedragsproblemen van het dier die zowel binnen als tussen rassen kan variëren. Agressie kan daarom verschillende oorzaken hebben, waaronder andere gedragsstoornissen. Het is ook ingewikkeld om zogenaamde gevaarlijke honden in te delen op basis

van rasriteria, omdat deze zeer specifiek zijn. Dit systeem, dat met name in Frankrijk wordt gebruikt, wordt voortdurend herzien vanwege de problemen die gepaard gaan met de implementatie ervan, aangezien sommige honden niet voldoen aan de perfecte rasstandaarden, maar desondanks worden geacht te zijn opgenomen in de classificatie van honden waarvoor een speciale vergunning nodig is.

De socialisatie en opvoeding van de hond en de verantwoordelijke zijn de beste preventieve middelen om de verantwoordelijke in staat te stellen zijn hond te leren kennen, tekenen van ongemak bij het dier te herkennen, mogelijke gedragsproblemen op te sporen en de hond de basisbeginselen van socialisatie, gehoorzaamheid en andere basisvaardigheden aan te leren, zodat hij zich goed in de maatschappij kan integreren. De gerichte acties in het kader van pijler 2 met betrekking tot hondentraining zullen dus bijdragen tot de verwezenlijking van de onderstaande doelstellingen.

DOELSTELLING 4.1 AAN PREVENTIE DOEN OM DE RISICO'S OP HONDENBETEN TE VERMINDEREN

4.1.1. Sessies voor de preventie van hondenbeten bevorderen.

4.1.2. Professionals sensibiliseren voor hun ondersteunende rol in het beheer van de agressiviteit van honden en hun expertise benutten.

4.1.3. De thematiek van de controle van de hond integreren, met inbegrip van de hondenagressiviteit, in de opleidingsprogramma's van de ambtenaren van overheidsdiensten.

Een studie die in Nederland werd uitgevoerd, toont aan dat het eerder de omstandigheden zijn dan de individuen zelf die nadelig zijn¹². De zogenaamde gevaarlijke rassen komen niet significant voor in ongevallen door bijten wanneer ze met andere rassen vergeleken worden.¹³ Elke hond, ongeacht zijn grootte, aard of ras kan potentieel gevaarlijk zijn afhankelijk van de omstandigheden. Dit brengt ons tot de conclusie dat preventie het prioritaire aspect moet zijn waarnaar het beleid zich moet richten.

Het begrip "gevaarlijke" honden is in werkelijkheid afkomstig van het in de media brengen van ernstige zelfs dodelijke ongevallen op wereldschaal. Deze media-aandacht heeft bepaalde hondenrassen in een slecht daglicht gesteld waarvoor er specifieke wetten werden ingevoerd (verbod, verplichte muilkorf,...). De opstelling van lijsten met gevaarlijke rassen blijkt echter vaak ontoelreffend en deze worden meestal achterwege gelaten¹⁴.

Sessies voor de preventie van hondenbeten worden aangeboden door verenigingen en groepen dierenartsen voor een gevarieerd publiek om hondengedrag uit te leggen, mogelijke reacties op bepaalde stimuli te analyseren en tekenen van ongemak te identificeren die snel of uiteindelijk kunnen leiden tot een beet of gedragsproblemen die kunnen resulteren in agressie.

Het leren voorkomen van hondenbeten moet al vanaf zeer jonge leeftijd gebeuren, om kinderen te leren wat ze wel en niet moeten doen in de aanwezigheid van een hond, bekend of onbekend.

¹² Dog bites in the Netherlands. A study of victims, injuries, circumstances and aggression to support evaluation of breed specific legislation. Cornelissen, Hopster,, The Veterinary Journal, vol 186, Issue 3, 2010, pp.292-298.

¹³ Does the Dangerous Act protect against animal attacks : a prospective study of mammalian bites in the Accident and Emergency department. Klaassen, Buckley, Esmail, Injury, vol 27, Issue 2,1996, pp89-91.

¹⁴ <https://www.ledevoir.com/politique/montreal/515057/la-ville-de-montreal-suspend-son-reglement-sur-les-pitbulls>

Interventies op scholen over dit onderwerp zijn daarom interessante maatregelen om aan te moedigen.

Mensen die verantwoordelijk zijn voor honden, maar ook voor andere dieren, moeten hiervan bewust worden gemaakt, zodat ze een effectieve controle over hun dier kunnen uitoefenen en zo het risico op agressie kunnen verminderen.

Gemeentelijke en gewestelijke medewerkers die tijdens hun werk in contact komen met honden, evenals de politie, zouden ook dergelijke preventieworkshops moeten krijgen, zodat ze de juiste gebaren kunnen maken in het bijzijn van een hond, of het nu gaat om een hond die een probleem voor de openbare orde veroorzaakt, een hond waarvoor een melding van verwaarlozing of mishandeling is gedaan, of een hond die ze tijdens hun werk tegenkomen.

Vakmensen op het gebied van diergezondheid en gedrag, zoals dierenartsen, zijn belangrijke spelers die meer inzicht hebben in de fysiologische en ethologische behoeften van dieren. In aanvulling op hun basisopleiding hebben sommigen van hen zich bijgeschoold op deze gebieden, en alleen deze mensen zijn in staat om een beoordeling van gevaarlijkheid uit te voeren. Het is daarom belangrijk om dit werk op waarde te schatten en een beroep te doen op deskundigen op het gebied van diergeneeskunde en hondengedrag om programma's op te zetten ter voorkoming en beheersing van hondenagressie.

De GSOB en de GIP zouden er baat bij hebben om hun opleidingscatalogi voor diermanagement uit te breiden, in het bijzonder door een hoofdstuk over hondenagressie op te nemen, zodat alle werknemers in overheidsdienst die tijdens hun werk met honden worden geconfronteerd, getraind zijn en niet machteloos staan wanneer ze worden geconfronteerd met een hond die tekenen van agressie vertoont.

DOELSTELLING 4.2. EEN GEHARMONISEERDE OPVOLGING VAN "GEVAARLIJKE" HONDEN WAARBORGEN

4.2.1. Zorgen voor de invoering en verspreiding van een geharmoniseerde procedure voor de behandeling van klachten over "gevaarlijke" honden.

4.2.2. Populaties bijtende of agressieve honden monitoren.

4.2.3. De opleiding bevorderen van politie, gemeentelijke en gewestelijke ambtenaren, burgemeesters en magistraten, en ambtenaren van openbare diensten in het opvolgen van dossiers waarbij "gevaarlijke" honden betrokken zijn en in de omgang met deze dieren.

4.2.4. Onderzoeken of het wenselijk is een "waarnemingscentrum voor bijtincidenten" op te richten.

De procedures die te maken hebben met de controle van agressieve of bijtende honden zijn niet goed gekend. Wanneer de politie, de gewestelijke administratie of de gemeente een melding of een klacht ontvangt voor een mogelijk gevaarlijke of bijtende hond, heerst er verwarring over het machtsniveau dat bevoegd is om te handelen. Zelfs wanneer de juiste overheid ter plaatse wordt gestuurd of de gebeurtenissen bijwoont, is het niet gemakkelijk om correct te handelen bij een agressieve hond.

Om de maatschappij te beschermen tegen ongevallen veroorzaakt door honden en om adequaat te reageren op meldingen, moet er een gestandaardiseerde procedure worden ingevoerd in geval van een agressieprobleem.

De politie is de bevoegde instantie voor het ontvangen van klachten over hondenagressie of hondenbeten. De politie verwerpt deze klachten soms, omdat ze niet altijd serieus worden genomen. Slachtoffers van hondenagressie of -beten moeten echter worden gehoord en ondersteund door de politie, zodat ze niet ook het slachtoffer worden van onvoldoende aandacht.

Het is daarom essentieel om de politie en de magistraten die verantwoordelijk zijn voor het onderzoek naar een geval van hondenagressie bewust te maken van het belang van het in overweging nemen van klachten en het opvolgen van deze gevallen om niet alleen het slachtoffer te beschermen, maar ook de openbare orde en de hond zelf.

De burgemeester is de bevoegde autoriteit om een bevel tot inbeslagname uit te vaardigen omwille van de openbare veiligheid. Meldingen moeten hem dus bereiken zodat hij zijn bevoegdheden ten volle kan benutten. De burgemeester moet samenwerken met dierenartsen om de gevaarlijkheid van het dier en het risico op recidive te beoordelen. Op basis van dit advies kan de burgemeester een weloverwogen beslissing nemen over de bestemming van de hond in kwestie.

Deze standaardprocedure zou ook in gang kunnen worden gezet, niet op basis van een klacht, maar op basis van een melding van een burger bij de lokale autoriteiten over een potentieel gevaarlijke situatie, zelfs als er nog geen sprake is van agressie. Een eerste beoordeling van de situatie (bijv. buurtonderzoek, eigen observaties, enz.) kan worden uitgevoerd door de bevoegde persoon (zoals een wijkagent) voordat een gedragstherapeut wordt geraadpleegd en maatregelen met verstrekkende gevolgen worden opgelegd. Samenwerking tussen de gemeenten en deskundigen op het gebied van dierenwelzijn en -gedrag moet worden aangemoedigd naarmate het proces vordert.

Een hond die gebeten heeft, loopt een groter risico om achtergelaten of zelfs geëuthanaseerd te worden, omdat er geen procedure is om hem in een geschikte structuur te plaatsen en te rehabiliteren. Het is daarom belangrijk om aandacht te besteden aan het beheer van populaties bijtende honden om te voorkomen dat er systematisch wordt overgegaan tot euthanasie in gevallen waarin deze oplossing vermijdbaar is. Aangezien beten meestal het gevolg zijn van omstandigheden, mag euthanasie niet de prioritaire reflex zijn die de burgemeester hanteert. In combinatie met een rehabilitatieprogramma zal de hond door het volgen van een standaardprocedure een gedetailleerde diagnose kunnen krijgen evenals de beste kans om zijn plaats in een gezin en in de maatschappij te vinden.

Om een dergelijk beheer te garanderen, kan de DOG ID-databank worden gebruikt om te registreren dat er een beoordeling van de gevaarlijkheid is uitgevoerd, samen met de contactgegevens van de dierenarts die de beoordeling heeft uitgevoerd. Deze geschiedenis zou de toekomstige verantwoordelijke van het dier in staat stellen om passende maatregelen te nemen om mogelijke recidive te voorkomen.

De opleiding van alle betrokken actoren in de keten die te maken kunnen krijgen met een klacht over hondenagressie of een hond die gebeten heeft, moet worden verbeterd om hen bewust te maken en hen op te leiden in het registreren van de klacht, het afhandelen ervan volgens de juiste procedure en het raadplegen van de bevoegde personen.

De opleiding moet een effectieve interventie mogelijk maken door het publiek te informeren over de te volgen procedure, de bevoegde instanties waartoe men zich kan wenden, de te nemen voorzorgsmaatregelen, enz. Er kunnen een aantal opties worden bestudeerd om het opleidingsaanbod uit te breiden en te globaliseren (met name via GSOB, Leefmilieu Brussel, enz.)

Er kunnen verschillende gegevens worden verzameld om een beheer van hondenagressieproblemen op lange termijn te garanderen. Er kunnen bijvoorbeeld gegevens worden verzameld over de verschillende soorten ongelukken (omstandigheden, bijtincidenten binnen of buiten het gezin, opvolging van klachten, etc.) en over agressief gedrag dat nog niet tot een ongeluk heeft geleid.

5. NETHEID IN DE OPENBARE RUIMTE

De primaire behoeften van de hond bestaan er eveneens in zijn behoefte te kunnen doen en zijn territorium met geur af te bakenen. Het is eenvoudig om deze behoefte te begrijpen maar de praktijk kan bij mensen afkeer opwekken omwille van de verschillende hinder die veroorzaakt wordt door de uitwerpselen (geur, vernieling van goederen, vuil op straat,...).

Het gemeenschappelijk algemeen politiereglement voor de 19 Brusselse gemeenten schrijft voor dat uitwerpselen van honden op gepaste wijze moeten worden opgeruimd op openbare plaatsen, met uitzondering van speciaal daartoe ingerichte zones. De persoon die verantwoordelijk is voor de hond moet altijd een zakje bij de hand hebben. Deze zakjes mogen niet in de openbare ruimte worden achtergelaten, behalve in openbare vuilnisbakken.

Hondenuitlaters moeten worden aangemoedigd om de openbare ruimte schoon te houden, zodat iedereen kan genieten van een proper en gastvrij Gewest.

Specifieke voorzieningen, in de vorm van hondentoiletten, zijn een ander middel dat de overheid gebruikt om illegale hondenkoep tegen te gaan.

Hondentoiletten zijn ruimten van enkele vierkante meters groot waar honden hun behoefte kunnen doen – plassen en ontlasten – zonder dat de verantwoordelijke verplicht is de uitwerpselen op te rapen, aangezien het onderhoud verzekerd wordt door de reinigingsdiensten. Deze hondentoiletten werden aangelegd om tegemoet te komen aan de nood van de hond zich van zijn ontlasting te ontdoen en tegelijk de concentratie aan uitwerpselen en het opruimen ervan te optimaliseren.

De Brusselse gemeenten voeren in het algemeen een actief beleid voor de hondentoiletten. Volgens de cijfers van 2017 bevinden er zich ongeveer 500 hondentoiletten op het volledige Brusselse grondgebied. Deze ruimten liggen verspreid over de 19 gemeenten zonder homogene dekking.

DOELSTELLING 5.1. Toezien op de naleving van de verplichting om hondenkoep op te ruimen

5.1.1. Hondenbezitters bewust maken van de noodzaak om openbare ruimten schoon te houden

Hondenbezitters moeten zich bewust zijn van de primaire fysiologische behoefte van de hond om te ontlasten en van de feitelijke verplichtingen van de persoon die verantwoordelijk is voor het uitlaten van de hond in de openbare ruimte.

Hondenbezitters en hondenuitlaters moeten bewust worden gemaakt van deze kwesties om ervoor te zorgen dat de openbare ruimte schoon wordt gehouden en dat andere gebruikers met respect worden

behandeld. Om dit doel te bereiken, is het belangrijk om aan te dringen op elke verplichting: opruimen, persoonlijke zakje, deponeren in openbare vuilnisbakken.

In bepaalde gemeentelijke of gewestelijke parken en groene ruimten worden regelmatig zakjes ter beschikking gesteld van de gebruikers. Dit initiatief maakt het gemakkelijker om te voldoen aan de verplichting om uitwerpselen op te ruimen en is zeer nuttig in geval van vergeetachtigheid of onvoorziene omstandigheden. Het verstrekken van deze zakjes mag echter niet in de plaats komen van de verplichting voor de persoon die verantwoordelijk is voor de hond om zelf voor zakjes te zorgen. Het achterlaten van deze zakjes in openbare vuilnisbakken impliceert dat er voldoende bakken in de openbare ruimte moeten staan en dat ze vaak moeten worden opgehaald.

DOELSTELLING 5.2. Zorgen voor een optimaal beheer van de hondentoiletten op het grondgebied

5.2.1. Overwegen om nieuwe hondentoiletten te installeren in gebieden waar er een tekort is.

5.2.2. De ligging van de hondentoiletten op geschikte plaatsen verzekeren.

5.2.3. Waken over de veiligheid en de toegang voor de gebruikers van hondentoiletten en over hun onderhoud.

5.2.4. De toegang tot informatie over de ligging van de hondentoiletten verzekeren.

Om ervoor te zorgen dat er voldoende hondentoiletten worden aangeboden aan hondenbezitters, zou het belangrijk zijn om het aantal bestaande hondentoiletten in de 19 gemeenten te inventariseren en na te gaan welke plaatsen het meest gebruikt worden en waar er tekorten zijn. Op die manier kan worden overwogen om nieuwe hondentoiletten te voorzien in gebieden met een tekort.

Om de overlast ervan te beperken, moeten de hondentoiletten worden aangelegd op geschikte plaatsen waarbij rekening wordt gehouden met de stedelijke context van het Gewest. De locaties moeten gekozen worden om de overlast voor bepaalde activiteiten te beperken. Er wordt aanbevolen om locaties in de buurt van begraafplaatsen, gebedshuizen en scholen te vermijden.

Het is eveneens van belang de toegang tot deze plaatsen te verzekeren voor personen met een beperkte mobiliteit of personen die begeleid worden door een assistentiehond, voor wie deze infrastructuur echt noodzakelijk zijn, aangezien zij vrijgesteld zijn van de verplichting om de uitwerpselen van hun hond op te ruimen.

Hondentoiletten moeten ingericht worden met een geschikte bedekking die het opruimen vergemakkelijkt en de geur vermindert. Er wordt aanbevolen dat het hondentoilet bedekt wordt met 10 cm dolomiet 0/15 op gestabiliseerde grond, zodat het kalkgehalte de zuurtegraad van de urine neutraliseert.

Er moet eveneens op worden toegezien dat ze regelmatig onderhouden worden (onderhoud geschat op elke twee dagen of minstens drie keer per week, wat een aanzienlijke kost vertegenwoordigt). De bedekking met dolomiet zorgt voor een vlot onderhoud en een gemakkelijke vervanging ervan na intensief gebruik. Deze zones moeten duidelijk afgebakend zijn. De hondentoiletten moeten dan ook naar behoren omheind en aangegeven zijn. De omheining mag slechts één toegang hebben. Wat de binneninrichting betreft, moet de zone een centrale paal hebben voor de mannetjes, vuilnisbakken en verlichting.

Net als voor de losloopzones moeten de burgers toegang hebben tot een gecentraliseerde kaart van de zones voor honden die beheerd worden door de gemeente of het Gewest. Deze kaart moet duidelijk, toegankelijk en regelmatig geüpdatet worden, wat met name een coördinatie van het Gewest en de gemeenten zou inhouden.

6. BESCHERMING VAN DE DIENSTHONDEN

De diensthonden die de assistentiehonden en de werkhonden omvatten, vallen onder specifieke reglementeringen en hebben een bijzonder statuut.

De assistentiehonden die werden getraind door een erkende organisatie en die een herkenningsteken dragen, zijn niet onderworpen aan de verplichting een leiband te dragen in de ruimten. De mensen die door een assistentiehond begeleid worden, zijn eveneens niet verplicht de uitwerpselen op te rapen. Het is trouwens verboden om de toegang te weigeren aan assistentiehonden, aangezien mensen en hun assistentiehonden toegang hebben tot elke openbare plaats binnen en buiten behalve enkele uitzonderingen die door de wet voorzien zijn¹⁵. De assistentiehonden in opleiding genieten dezelfde behandeling.

De werkhonden begeleiden natuurlijk hun verantwoordelijke overal waar er een beroep wordt gedaan op zijn interventie. De woestheid van het dier mag in bepaalde gevallen door zijn verantwoordelijke worden opgewekt, in tegenstelling tot wat voorzien is voor de andere honden waar dit specifiek wordt verboden door de wetgeving.

Een andere categorie honden betreft deze die gebruikt worden in het kader van diergeassisteerde therapie of hondentherapie. Dierentherapie kan gedefinieerd worden als een “hulprelatie met een preventief of therapeutisch doel waarin een gekwalificeerde professional die eveneens op mensen en dieren betrekking heeft, een overeenstemmend dier bij een begunstigde plaatst. Deze relatie die minstens een driehoekrelatie vormt, heeft tot doel overeenstemmende interacties te begrijpen en te zoeken, die beiden voordeel opleveren, waarbij de ene zijn resources aan de andere geeft, in een kader dat binnen een project bepaald wordt”¹⁶.

DOELSTELLING 6.1. MEER REKENING HOUDEN MET DIENSTHONDEN

6.1.1. De zichtbaarheid van de toegang voor assistentiehonden op publieke en private plaatsen bevorderen.

6.1.2. Sensibiliseren voor de aanwezigheid en het nut van de diensthond in de openbare ruimte.

6.1.3. De strijd tegen feiten van mishandeling gepleegd op diensthonden opvoeren.

Het is primordiaal om het publiek te blijven sensibiliseren en informeren over de rechten van mensen die door een assistentiehond begeleid worden om de discriminatie van deze mensen te verminderen en geweld tegen hun honden te vermijden. Deze campagnes moedigen ook respect en inclusie aan voor mensen met een handicap die hun assistentiehond uitlaten. Het is mogelijk personen die begeleid worden door een diensthond, gerust te stellen over de welkome aanwezigheid van hun honden op publieke en private plaatsen door eenvoudige handelingen, zoals het aanbrengen van een zichtbare

¹⁵ Ordonnantie van 18 december 2008 betreffende de toegang van assistentiehonden tot voor het publiek toegankelijke plaatsen

¹⁶ RESILIENFANCE et al., 2014, «médiation animale, une nouvelle définition». Beschikbaar op het adres: <https://www.resilienfance.org/definition-mediation-animale>

sticker op de gevel van de instelling of door het personeel op te leiden voor het onthaal van deze dieren.

Deze honden, die een specifieke opleiding hebben gevolgd om deze opdrachten te vervullen, zijn in principe gehoorzaam en er werd bijzondere aandacht besteed aan hun socialisatie. Zij zijn, door hun aanwezigheid, in staat niet alleen de personen die ze begeleiden, maar ook de andere burgers, gerust te stellen. Het is dus nuttig om de sensibilisering van het grote publiek voor het nut van deze honden te versterken om de personen die de aanwezigheid en de diensten van een assistentiehond nodig hebben, niet te stigmatiseren, en de burgers te leren welke bewegingen ze moeten maken, wanneer ze deze honden tegenkomen.

Overleg met belanghebbenden die gespecialiseerd zijn in de inclusie van mensen met een handicap moet worden aangemoedigd om de aanwezigheid van assistentiehonden in openbare ruimten, met name losloopzones voor honden, te vergemakkelijken.

Diensthonden vervullen een essentiële functie van begeleiding voor hun verantwoordelijke. Mishandeling van deze dieren moet streng bestraft worden door bijvoorbeeld een verzwarende omstandigheid in te voeren wanneer de inbreuken op het dierenwelzijn worden gepleegd op diendieren.

DOELSTELLING 6.2. DE WELDADEN VAN HONDEN ERKENNEN

6.2.1. De activiteit van de bemiddeling met dieren omkaderen.

6.2.2. De ondersteuning van vernieuwende projecten rond therapie met dieren bevorderen.

6.2.3. De aanwezigheid van de honden voor emotionele ondersteuning in bepaalde instellingen, zoals commissariaten, dagcentra, verblijfscentra voor mensen met een handicap, centra voor mentale gezondheid,... aanmoedigen.

De diertherapie zorgt voor talrijke weldaden met name voor de fysieke capaciteiten, op persoonlijk vlak en op het dierenwelzijn. Op fysiek vlak zorgen de interventies met bijstand van het dier voor een inwerking op de psychomotoriek, het beheer van de fysieke kracht, de ademcapaciteit en de aandachts- en geheugencapaciteit. Diertherapie zorgt eveneens voor het echt werken aan vertrouwen en zelfbevestiging evenals voor de persoonlijke zelfstandigheid via de communicatie.¹⁷

Diertherapie leert eveneens over de zorgen die aan het betrokken dier toegediend moeten worden. Paarden en honden zijn de dieren die het vaakst gebruikt worden bij deze alternatieve therapieën. Het dierenwelzijn, dat in de kern van deze activiteit staat, zorgt ervoor dat de mens zich opnieuw concentreert op de gedeelde relatie met dier en natuur. Er ontstaat dan een respectvolle relatie tussen het dier en de mens, die deze laatste sensibiliseert voor de problematiek van het dierenwelzijn door de angst voor het onbekende of miskende dier weg te nemen (bv. Preventie van beten) en door hem, expliciet en impliciet, te informeren over de gevoeligheid van deze wezens en de personaliteit die aan elk van hen eigen is.

Deze uitnodiging tot diertherapie, een activiteit die zowel intern als extern georganiseerd kan worden, biedt het kind maar eveneens de ouder een opening naar de cultuur, de groene ruimten en de relaties met de dieren waarmee ze misschien niet dagelijks kunnen omgaan.

¹⁷ ACHEROY C., La Médiation Animale avec les Enfants, Centre d'expertise et de ressources pour l'enfance asbl, mei 2021, p.2.

Diertherapie kan individueel of collectief (in kleine groepen) gebeuren. Collectieve sessies kunnen ook een middel zijn om banden te smeden, niet alleen tussen mensen en dieren maar eveneens tussen kinderen of volwassenen die eraan deelnemen waarbij er een nieuwe sociale cirkel ontstaat die positief is voor deze mensen van wie sommigen geïsoleerd zijn.

Het is dan ook nuttig om dit type activiteiten te bevorderen die banden smeden tussen dieren en mensen terwijl ze sensibiliseren voor de behoeften van de hond. Deze acties kunnen op termijn een positieve invloed hebben op de opvoeding van de hond en de preventie van beten. De omkadering van deze activiteit zorgt, net zoals voor hondenuitlaters, voor het verzekeren van een voldoende competentieniveau voor mensen die met honden omgaan en voor het verzekeren dat de activiteit verloopt in een kader dat het dierenwelzijn respecteert.

Sommige instellingen hebben een hond voor emotionele ondersteuning om mensen in nood te helpen. Sommige politiebureaus hebben aldus een hond in dienst om slachtoffers tijdens het juridische proces te ondersteunen en te begeleiden. Door de steun die de hond op psychologisch vlak (stress, angst, agressie, depressie,...) en op fysiologisch vlak (verlaging van de bloeddruk en van de frequentie van de hartslag,...) biedt, fungeert de hond eveneens als facilitator tussen de politieagent en het slachtoffer, waardoor een meer ontspannen relatie ontstaat. Deze honden kunnen ook aanwezig zijn in rusthuizen, scholen en centra voor geestelijke gezondheidszorg om een vriendelijke aanwezigheid te bieden.

Deze initiatieven herinneren ons eraan dat de relatie die de mens en de hond verenigt, vele facetten telt en dat elke partij aan de andere partij vreugde, troost en dagelijkse ondersteuning kan bieden. We moeten deze relatie blijven onderzoeken in een context waarbinnen het dier en de begeleide personen respectvol behandeld worden.

Het welzijn van dieren die worden gebruikt in het kader van bemiddeling of emotionele ondersteuning moet ook worden gerespecteerd door ervoor te zorgen dat er passende omkadering is met mensen die toezicht houden op de impact op het welzijn van zowel de betrokken dieren als de betrokken mensen.

Het is ook belangrijk om regelmatig de effectiviteit van de aanwezigheid van honden in deze omgevingen te controleren en feedback van gebruikers te verzamelen om waar nodig te kunnen bijsturen.

Er dient ook aandacht te worden besteed aan de geschiktheid van de betrokken dieren voor dergelijke taken. De dieren moeten rustperiodes hebben wanneer ze geen dienst hebben, evenals momenten waarop ze stoom kunnen afblazen en aan hun gedragsbehoeften kunnen voldoen.

CONCLUSIE

Als drager van sociale banden, versterker van fysieke activiteiten en trouwe vriend van de mens heeft de hond dus een belangrijke plaats veroverd in het hart van talrijke Brusselaars. Zijn populariteit bij de Brusselaars betekent evenwel niet dat zijn behoeften systematisch gerespecteerd worden. Bovendien brengt de aanwezigheid van honden in de stad ook problemen met zich mee die aangepakt moeten worden: uitwerpselen, concurrentie met andere functies in de beperkte stedelijke ruimte, schade aan flora en fauna, enz. Zoals blijkt uit deze strategie, is er nog veel ruimte voor verbetering als we honden harmonieus in de stad willen integreren.

De strategie bevat duidelijke doelstellingen die er niet alleen op gericht zijn om het publiek te blijven informeren over de verplichtingen op het gebied van dierenwelzijn die al van kracht zijn, maar ook om door te gaan met het ontwikkelen van wetgeving en beleid die de bescherming en het welzijn van honden garanderen. De burgermaatschappij en publieke actoren hebben een belangrijke rol te spelen

in het creëren van een stedelijke omgeving waarin de plaats van honden wordt erkend en gewaardeerd.

De plaats die aan honden wordt gegeven, moet rekening houden met de belangen van andere gebruikers van de openbare ruimte die door hun aanwezigheid kunnen worden getroffen. Toekomstige maatregelen zullen rekening houden met de legitieme bezorgdheid van andere partijen, in het bijzonder bij de ontwikkeling van ruimten die speciaal bedoeld zijn om aan de behoeften van honden te voldoen.

Het bewust maken van hondenbezitters en het opvoeden van honden zijn ook essentiële elementen in het bevorderen van de integratie van honden en hun harmonieuze samenleving met andere gebruikers. Het schoonhouden van de openbare ruimte, waar honden een impact op kunnen hebben, is een essentieel element om een schone en aangename leefomgeving voor iedereen te garanderen.

Het beheersen van hondenagressie moet ook een belangrijk aandachtspunt worden om de openbare veiligheid te waarborgen. Door een effectief beleid op te stellen om agressief gedrag te herkennen en aan te pakken, kan de overheid het risico op incidenten verkleinen en een veilige en uitnodigende stedelijke omgeving voor iedereen bevorderen.

Er kunnen ook andere kwesties met betrekking tot de integratie van honden in de stad of in de maatschappij aan bod komen. Dit is bijvoorbeeld de aanwezigheid van honden in het openbaar vervoer of de aanwezigheid van honden op de werkplek¹⁸. De opkomst van nieuwe praktijken en veranderingen in ons gedrag leiden ertoe dat we ons denken over de dieren om ons heen en de honden die ons vergezellen voortdurend moeten bijstellen. Andere actuele of toekomstige thema's die in deze strategie niet worden vermeld of ontwikkeld, kunnen echter wel in overweging worden genomen door het Gewest en bijzondere aandacht krijgen om het welzijn van honden en hun goede integratie in het Brusselse landschap te garanderen.

Ten slotte is het van cruciaal belang om de positieve band tussen mens en dier te beschermen en te bevorderen en assistentiehonden gepast te verwelkomen in de openbare ruimte. Door het publiek bewust te maken van het belang van deze dieren voor mensen met een handicap en van de voordelen die honden kunnen hebben voor geïsoleerde mensen, kinderen en anderen in moeilijkheden, kunnen overheden een meer inclusieve en ondersteunende samenleving bevorderen.

Ter conclusie zal het rekening houden met de behoeften van de honden en van hun verantwoordelijken door de overheid in de verschillende beleidsvormen die ze voert in het Gewest een niet verwaarloosbaar voordeel vormen om het dierenwelzijn te verbeteren en de problemen van het samenleven, de veiligheid en de openbare netheid op te lossen.

¹⁸ De aanwezigheid van assistentie- of diensthonden op de werkplek wordt behandeld onder doelstelling 6, die betrekking heeft op de mogelijkheid om een hond die geen assistentiehond is mee te nemen naar de werkplek.